

Történelemhamisítások és véres tények

(Levél a 3. oldalon)

Mit csinálna, ha felosztanák a tsz földjeit?

(Írásunk a 2. oldalon)

A régi nóta

— Arra kérek minden újságíró — mondta nekem a minap Szegeden dr. Ábrahám László ügyvéd, a Hazafias Népfrent Csongrád Megyei Bizottságának újdonsült elnöke —, hogy vigye hírül: ez a népfrent nálunk már nem a régi. Mi már nem vagyunk az MSZMP csatlósai.

Ábrahám dr. ennek meggyőző bizonyítékaként említette, hogy a HNF többé nem hajlandó havi jelentést adni a megyei pártbizottságnak, ő maga pedig nem fogadta el a fényűzően berendezett helyiséget, amit felkínáltak számára elnöki irodául.

Ez szép és jó, nem is akarok én kételkedni Ábrahám dr. jószándékában. Csak közben azt kell látnom, hogy *odafenn* a népfrent változatlanul teljesíti a csatlósi szolgálatokat, amelyeket az „internacionalizmus” jegyében a magyar, sőt a szovjet külpolitika oldalán megszabtak számára.

Csak nemrégiben lehattunk tanúinak, hogyan asszisztált a népfrent a Libanonban folyamatosan agressziót elkövető Szíria diktatórikus kormányzatának, amikor fogadta az ún. Szíriai Hataladó Nemzeti Front küldöttségét, sőt megállapodást is aláírt vele a „két mozgalom” további együttműködéséről. (Nyilvánvaló, hogy a magyar falvak egyszerű lakosai eddig sem tudtak ilyen együttműködésről, de nem is hiányzik nekik.) Legújában pedig arról értesülhettünk, hogy Jakab Sándornak, a volt pártfunkcionáriusnak a vezetésével Nicaraguában járt a népfrent és az ún. Magyar Szolidaritási Bizottság (a régi fazonú kommunista külpolitika kincstári szervezete) delegációja. A „nicaraguai népnek” — értsd: az ottani kommunista rezsimnek — nyújtandó támogatásról tárgyaltak.

A népfrent állítólagos megújulásának szószólói a budapesti Belgrád-rakparton álló HNF központban azzal érvelnek „mozgalmuk” szükséges volta mellett, hogy kell egy keret, mely összefogja a falvakban és más településeken a helyi gondok megoldását célzó kezdeményezéseket és amely hangot ad a pártokon kívülieknek, ha országos ügyekben kívánnak szólni. Nos, a szíriai zsmarnokság ál-népi küldöttséivel kötött egyezmény is a falvak helyi gondjait enyhíti? A nicaraguai kommunisták támogatása is a pártokon kívüli állampolgárok égető lelki szükségéből fakad?

Vagy pedig a lényegi változásokról elhangzott kijelentéseket tekintsük üres frázisoknak? Lehet, hogy dr. Ábrahám új dallamot próbál pengetni Szegeden, de Budapesten még a régi nóta fúj?

G. Gy.

Csao Ce-jangot bíróság elé állítják?

A nagyok ellen is

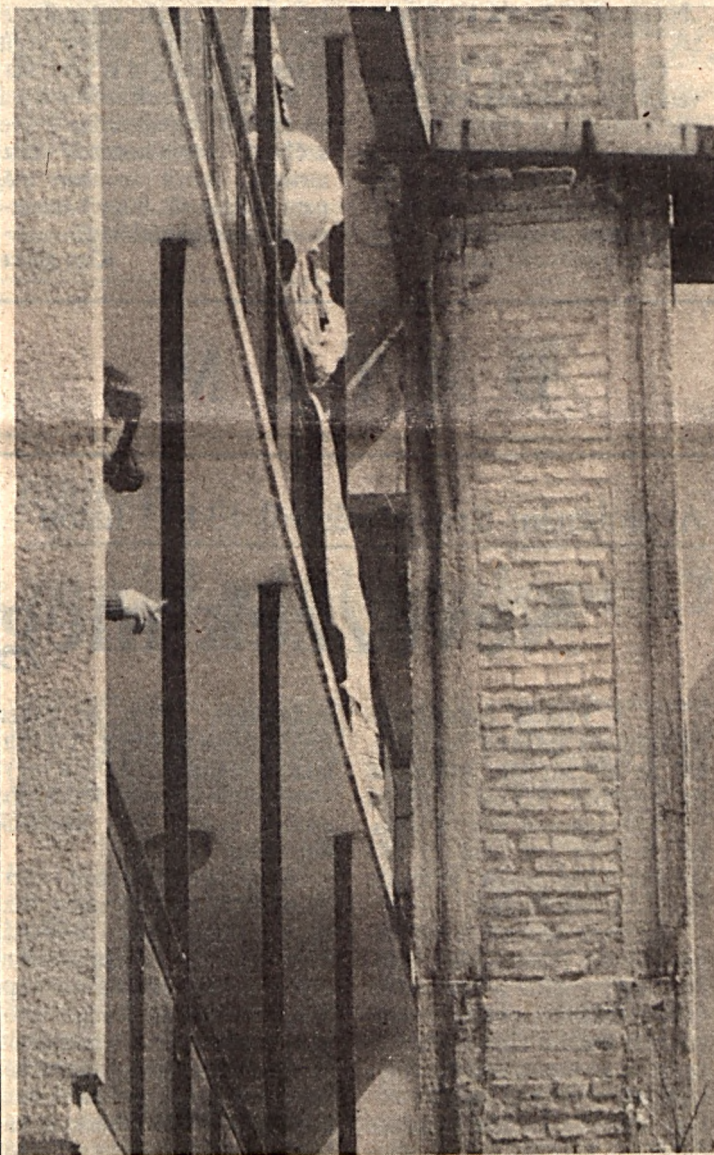
Lehet, hogy a májusi tömegmozdulások támogatása miatt bíróság elé állítják Csao Ce-jangot, a Kínai Kommunista Párt volt főtitkárát — közölte szerdán Jüan Mu, kínai kormányzóvivő egy japán lapnak adott interjújában. A kormányzóvivő hasonló kijelentést tett júliusban is. Jüan Mu elmondta, hogy a volt pártfőtitkár ügyét továbbra is a párt vizsgálja, s ha bebizonyosodik, hogy részt vett a pekingi tiltakozó akciókban, vagy a felbújító szerepét töltötte be, bűnvádi eljárás indul ellene. A szóvivő közölte, hogy változatlanul működnek a májusban felállít-

tott rendkívüli bíróságok. További hét személyt ítéltek hosszabb-rövidebb börtönbüntetésre Kínában a kormányellenes tüntetésekben való részvételükért.

A Zsenmin Zsipao csütörtöki jelentése szerint „huliganizmussal” vádolt személyek áprilisban Hszian városában részt vettek a — pár nappal azelőtt elhunyt reformpárti vezető — Hu Jao-pang emlékére rendezett tömeggyűlésen, amely a rendőrség és a felvonulók összecsapásával végződött. Hivatalos jelentések szerint az összetűzés során 130 rendőr sebesült meg.

Ne legyen kiszámíthatatlan csendes többség!

Hogyan politizálnak majd a lakótelepek?

A politikai demokrácia, a többpártrendszer, a szabad választások, a helyi autonómia jövőbeni kialakítása alapvetően megváltoztatja a lakóhelyi közösségek szerepét, szerveződését, jelentőségét. A közösségek felelőssége, a bennük ható — remélhetően nemes —, jó értelemben vett — politikai versengés, a politikai-társadalmi élet eme „piacgazdasága” újra mélyebben strukturálni fogja a közösségeket és városokat, hagyományok és regionális kultúrák kialakulása és összekapcsolódása teszi majd igazán összetetté, „komplexé” a helyi társadalmakat.

A nagypaneles lakótelepek amorf szociológiai struktúrájukkal különös, kihívásteli helyzetbe kerülnek az új viszonyok közepette: szociokulturális tradícióik alig vannak, intézménystruktúrájuk szegényes és hiányos, közösségalkakító, „agóra” jellegű alkalmak úgy-

szólván nincsenek, fizikailag és erkölcsileg slamposodnak, zsúfolt, nagylélekszámú, lakóikat 10–15-szörös rétegben egymás fölé torlaszoló mivoltuk miatt magasan túlfizetik jövedelemadóban a rájuk költött költségvetési hányad silány arányát, tehát kifosztottak, hiszen más városrészek településfejlesztését ilyen módon részben ők fizetik. Lakóik atomizáltak; közösségalkakító, kommunikációs „vérkeringés” köztük alig van.

Az egykor „szocialista városoknak” szánt települések humán deficitjét már a hatvanas években kimutatta a hazai településszociológia. Az utóbbi két évtizedben azután széles körűen és végképp a modelljükkal szembeni szkepszis került előtérbe mind az empirikus kutatásokra alapozó társadalomtudományi gondolkodásban, mind a publicisztikában, mind a köznapis véleményalko-

tásban. Régóta nem látunk már „szocialista városokat” (vagy rossz értelemben, mégis?) a lakótelepekben, inkább emberarc nélküli kolosszusokat. Településrendszerünk Bős-Nagymarosai ezek a kő-gigászok, zsúfoltságuk néha egy távoli világ palesztin-menekülttáborait idézi. A velük kapcsolatos megítélésünk némiképpen úgy változott, amiként a politikai rendszert illető megítélésünk is. A hivatalosság valamikor ideált látott és látott bennük; ma már azonban csak zsákutcának tűnhet, olyan zsákutcának, amely felépítetett, amellyel népünknek — és főként a telepek lakosságának — élni adott és élni kényszerítették. Nem tervezni, nem „álmodni” meg ma már talán senki ilyenek, egyiket sem. Ismerve azonban nemzetünk gazdasági nyomorúságát nem reménykedhetünk abban, hogy sokkal emberesebb körülmények közé juthatnak lakóik. Ha a mai lakók egy része máshová kerülhet is az idők folyamán, helyükre újak kerülnek; sok száz-ezer, akár milliányi polgárunk az elkövetkező időkben, évtizedekben is e lakótelepeken fog élni.

A lakótelepek lakossága mindeneknél radikálisabban élte át a gyökértelenné válás traumáját, a lakáson kívüli terek otthonosságának terebélyesedő hiányát, a környezet bensőségességének, esztétikumának majdhogynem ismeretlenségét.

Tudjuk, az egész ország fagyosan, ridegen otthontalanná vált, mégpedig külső jegyeiben éppen úgy, mint a, csak a szabad, felelős állampolgárság tényétől megkapható belső jegyek, bensőségesség értelmében. Városaink nem-lakótelepi fétályan élő, a szabad politikázás lehetőségéhez mostanság hozzájutott polgároktól nem egyszer hallható, hogy szabad politikázásuk kezdete óta valahogy lakóterületükre, városnegyedükre hazamenni is jobb, hiszen még az utca színei is megváltoztak számukra; úgy érzik, hogy képes megtegni tartalommal az otthon, a haza, a helyi „kis haza” fogalma.

A paneltelepeken élőknek mindez talán nehezebben fog menni. E negyedekben élő emberek öntudatra ébredésének segítése sokszoros fáradozást igényel. Kevés a tradíció a panel-világban, és persze nem hi-

vogató az utca képe sem. Az egyik fővárosi — egyébként megyeszékhelynyi lakosságát tömörítő lakótelepen például mindössze egy megmaradt templomépület, előtte egy kopott, első világháborús hősi emlékmű idézi fel, hogy azon az egy-két négyezkilométeren valaha szervezettebb élet folyt, hogy a bulldózerpolitika ott, — majd két évtizede aratott már, — és így a benne élők bizonyos értelemben — egy „agrár-ipari komplex”, egymással össze nem csiszolódott, sokfelől jött lakói. A szóban forgó telep térképére tekintve szembe ötlő, hogy annak területén alig találhatóak hagyományos lefutású utcák, ellenben bizonytalan határu „parkok” a terület tulajdonnevei; a rombolás és panelépítkezés sok egykori útvonal lefutását megtörte, a megmaradtak esetében az utca elnevezése és rajzolata egyszer csak eltűnik, majd sokszáz méter után újra előtűnik. A rombolás megszaggatta az egykori község útjainak folytonosságát, a nagyberuházási építkezés nyomán csak a hajdan volt hadisáncok — repülőgépekről látható — szírnyalatváltását utánzó színárnyalatok mutatják merre jártak szívesen az egykor bandukolók...

Az utcákhoz hasonlóan mára már szétfűzöttek a helyi társadalomnak az említett telepen mindig is gyenge kisbányái, a helyi iskolák is. Zárva porosodó általános iskolák tartják a korosztályi gettéként telepített panelnegyedeket másutt is. Megmaradt osztályait szétfűzöttek — a torz, szervesen korfa miatt még inkább kiüresedett — óvodákban és nehezen megközelíthető távolabbi iskolákban helyezték el. Nem csupán a bulldózerpolitikát, de a kisközségek szellemi-kulturális elárulását, iskola-fosztását is átélte nem egy lakótelepesített terület.

Lélekben velük élő védőszent

A példaként említett fővárosi nagy-lakótelep életének még a kezdetén — úgy a hetvenes évek közepe táján — a területén megmaradt katolikus plébániatemplom akkori káplánja egy szép, majdnem költői kép-

folytatás a 3. oldalon

Szövetkezet vagy magángazdaság?

Hallgattassék meg egy tsz-elnök is!

A mezőgazdaság jelenéről és jövőjéről folyó viták középpontjában ma kétségtelenül a tulajdonlás, ezen belül is elsősorban a föld, a termőföld tulajdonjogának kérdése áll. Ismeretekesek egyes határozott politikai elképzelések, melyek földosztást, vagy a föld eredeti tulajdonosainak történő visszaadását tervezik, más elgondolások középpontjában a mezőgazdasági termelőszövetkezetek vagyongazdálkodásának, vagy éppen részvénytársaságokká szervezése áll.

Hogyan vélekedik minderről egy gyakorló tsz-elnök?

Hogyan látja szövetkezetét és önmaga jövőjét dr. Wilhelm József közgazdász, a dunaszekcsői „Dunagyöngye” termelőszövetkezet elnöke?

Mielőtt e kérdések taglalásába kezdenék, arra kérem beszélgetőtársamat, mutassa be pár szóval szövetkezetét.

— Háromezerhatszáz hektáron gazdálkodunk, főbb terményeink a búza, a kukorica, a borsó és a cukorrépa. Állattenyésztésünkben a sertés és a szarvasmarha a meghatározó. Éves termelési értékünk 250 millió forint körüli, nyereségünk 20 és 23 millió forint között mozog.

Mindezen eredményeket nem éppen kiváló minőségű — a kedvezőtlen adottságúnál csak fél aranykoronával jobb, 19,5 aranykorona átlagértékű — földeken, állami támogatás nélkül érjük el.

— A használt földterületből mennyi van személyi tulajdonban?

— Úgy az egyharmada, pontosan 1193 hektár, összesen 386 tulajdonosnak fizetünk földjáraadékat.

— Mi történe akkor, ha mind a 386 tulajdonos visszakérné és -kapná a földjét, valódi tulajdonosokká és önálló gazdálkodókká válnának?

— A szövetkezet — ha kisebb földterületen is — de tovább tudna gazgálkodni, kölcsönös előnyökön alapuló együttműködést alakíthatna ki a magángazdálkodókkal. Megjegyzem, szövetkezetünknek — mint ahogy sok más szövetkezetnek is — a fő tevékenységén kívül is vannak nyereséges vállalkozásai: fűrészüzem, varroda, biobrikett-gyártás szalmából, halászcseréje, hogy csak néhányat említsék.

Mindazonáltal valószínűnek tartom, hogy a többnyire idős tulajdonosok nagyobb része nem kezdené el önállóan megművelni az átlag 5 holdas birtokukat, többségük bérbé adná, vagy eladná, ebben az esetben pedig miért ne lehetne a bérlő vagy a vevő a termelőszövetkezet? Az életképes magánbirtokok, vagy divatosabb kifejezéssel élve farmgazdaságok kialakulásához számtalan, pénzügyi, műszaki, kereskedelmi stb. feltétel szükséges, ezért én nem számolok robbanásszerű változásokkal, hanem fokozatos fejlődéssel.

— Ezek szerint nem látja aggasztónak a szövetkezet jövőjét az esetleges földtulajdoni változások miatt.

— Egyáltalán nem, két ok miatt sem. Egyrészt továbbra is szükség lesz a nagyüzemekre, ezek nélkül a gazdaságos gabona-, illetve takarmánytermesztés alig képzelhető el. Másrészt a szövetkezésben rejlő előnyök vitathatatlanok, biztos vagyok benne, hogy különböző típusú — termelő-, fogyasztási, hitel- stb. — szövetkezetek a jövőben is lesznek. Természetesen csakis és kizárólag az önkéntességre és a tagsági demokráciára épü-

lő, valódi és önálló szövetkezetekről lehet szó.

Egyébként szövetkezetünkre — amennyire a külső politikai és gazdasági környezet hatásai mellett ez lehetséges — egyre inkább jellemzők az említett szövetkezési elvek.

— Közgazdász vagyok, remélem e minőségemben tisztességes megélhetést biztosító állást találnék, de adott esetben nem idegenkednék a magánvállalkozás gondolatától sem. Elképzelhető, hogy szerveznék egy kft-t, de nem biztos, hogy a mezőgazdaságban.

Böröcz István

Veszélyességi pótlék

Régóta beszéltek arról a szövetkezetben, hogy milyen nagy szükség van a belső ellenőrzésre. Ugyanis a külső revizorok nem képesek mindent elvégezni. No, meg jobb is az, ha valakit helyben feltárnak, gyorsabb is az elintézési mód az esetleges hiányosságok megszüntetésére. Meg egy pénzügyi revizori ellenőrzés esetén is az önkontrollal felfedezett és bejelentett hiányosság a „bocsánatos” bűnök közé tartozik.

Csak hogy nem mindenütt vették szívesen ezeknek a belső ellenőröknek a tevékenységét. Pedig megbízatásukkal nem más a cél, mint a tudatos vagy tudatlanságból eredő szabálytalanságok meggátolása, megelőzése a szövetkezetnél.

Így aztán egyesek hamar fel is figyeltek tevékenységére. Amikor azt látták, hogy a belső ellenőr komolyan veszi munkáját, mert hol ezt, hol azt vizsgálja, meglátásait szóvá is teszi, meg is kapta a figyelmeztetést.

Ennek pedig az volt a lényege, hogy a belső ellenőr ne üsse bele az orrát mindenbe, mert a szövetkezet nem akkora, hogy külön is volna üzemi orvos. Már pedig ha kissé erősebben üti bele az orrát valamibe és mire máshonnan orvosi segítséget kap, addig el is vérezhet.

Szóval egyesek szerint a belső ellenőr foglalkozása a „veszélyes” foglalkozások közé tartozik. Arról azonban még nem hallottunk, hogy kapnak-e veszélyességi pótlékot?

Kiss József

FUIT

Hallgatom a rádiót, nézem a televíziót, olvasom az újságokat... s úgy tűnik nem csökken, inkább egyre nagyobb a hang és zűrzavar, egyre jobban harsog az egymást túlkialtító kórusa. Nem látszik ugyan, de azért tudjuk, hogy közben az emberek dolgoznak. Hajnalban a koránkelő gépkocsivezetők, rakodók viszik a tejet, kenyeret, más koránkelők munkájának eredményét. A bányászok demonstrációra készülődnek, hiszen munkahelyeik léte forog kockán, a gyár munkásai — joggal — elégedetlenek a prémiumukkal, de akiket a riporterek faggatnak, mindenki dolgozni akar.

Hallgatom a rádiót, nézem a televíziót, a vádoló, sokszor egyúttal mindjárt útleletet is hirdető nyilatkozatok, válaszok és viszontválaszok zúdulnak ránk mindenünnen.

Talán ez lehet az oka, hogy az elmúlt hónapokban többször is eszembe jutott egy régebben látott városligeti sr, kövén az Irás címében szereplő egyetlen szóval.

Próbálok elképzelni az embert, aki úgy vélte elegendő ennyi is, nem kell másként jellemeznie földi pályafutását. Vajon hogyan érezné magát közöttünk ezekben a hetekben, hónapokban az, aki neve helyett csak az egykori iutletét jelző szócskát hagyta ránk?

Horváth Jakab ügyvédrel (lám, a kíváncsi utókor csak kiderítette, ki pihen a kő alatt!) szinte semmit nem tudok. Élete utolsó szakasza az ország újkori történetének egyik szürke, kilátástalanságba, eseménytelenségbe merülő évtizedére esett. A Marínovics-összeesküvés vérbefojtása a múlt, viszont a jövő, a reformkor még beláthatatlanul távol.

S az ügyvéd éppen ekkor minden vagyonát a közösségre, a fővárosra hagyja. A gesztus példaértékű lehet mindmáig. Rendíthetetlen hűt, bizalmat sugároz, hogy a vagyon nemcsak célt szolgál, az alapítvány a közösséget gyarapítja majd. Egy ember, aki bizonyára a tehetősebb polgárok közé számíthatja magát, minden tulajdonával a még alig emelkedő főváros fejlesztésére siet.

Közel két évszázad háború, forradalmi és ellenforradalmi, gazdasági és morális csődjei után a vagyon is semmivé foszlott már... és mégis.

Miért jut oly macacsul újra és újra eszembe egy valaha élt pesti ügyvéd? Talán a hangzavarban a csendes, elszánt tennikarás máig érvényes mintájaként lép elő? Nem tudhatom, mint ahogy azt sem tudom, hányan élnek ma közöttünk, akik talán nem hallatszanak, nem látszanak, de az ő csinadrattától ment, hétköznapi munkájuk tartja meg az országot.

A sírfelirat jelentése különben (hiszen nemzedékek nőttek fel latin nélkül): volt. FUIT.

+uri

Túl az eufórián, de az óperencián innen

Bolgár menekültsorsok

„Isten hozott benneteket mi nálunk... Nem tudjuk, hol fogtok dolgozni, de azt igen, hogy nálunk sok a munkanélküli. Sokan vannak azok is, akik prostitúcióval, hazárdjátékokkal, szélhámassággal keresik a kenyérüket... Megtanuljátok, mi az a munkanélküliség. Megismerkedtek az inflációval, a drágaság szörnyűségeivel. A nyelvekbe haraptok, ha megértitek, hogy a nemzeti jövedelem 70 százaléka azok zsebébe megy, akik járadékokból, nyereségekből élnek. Vigyázzatok a feleségeitekre és a lányaitokra. Ne keseredjétek el, ha megértitek, hogy a gazdagok nálunk úgy élnek, mint a szultánok, a szegények meg úgy jajgatnak, mint a rabok”.

E sorokat a Bulgáriából érkező muzulmánokhoz szólva írta az Isztambulban megjelenő Cumhuriyet. A török sajtó egy része túl van az eufórián, amellyel a Bulgáriából érkezett muzulmánok (törökök) első tízezreit üdvözölte. Túl vannak az eufórián — a jelek szerint — a menekültek az első tízezrei is, mert túl sokan vannak. Itt a nyár vége, az iskolákat fel kell szabadítani, állandóbb lakás kell a földre, tüzelő. A Cumhuriyetben olvasható: „A 30 tanuló számára szolgáló osztályteremben 25 ember rendezkedett be minden poggyászával együtt. A sarokban idős aszszony kását ken egy darab kenyérré. A teremben 4—5 cse-

csemő sír... Így folydogál a bursai gimnáziumban annak a 220 embernek az élete, akik 25 napja érkeztek Bulgáriából. Egy dologban mind hasonlítanak egymásra: valamennyien éhesek”. Egy férfi elmondja az újságírónak, hogy egy hétig tanárok jártak étkezni a gimnáziumba, ami az ő tányérjukon megmaradt, a menekültek azt ették.

„Ezek az emberek — írja az isztambuli lap — nem kapnak segítséget sehonnan. Takarításból összehozhatnak egy nap 6000 lírát, építkezéssel végzett segédmunkával esetleg 10 ezret — már akinek ilyen szerencséje van...”. A képen, amit a Cumhuriyet a bulgáriai menekültek helyzetéről fest, tulajdonképpen nincs semmi különös. Valószínűleg megrázóbb is lehetne. Nem a bolgár propaganda, hanem egy török lap festi ezt a képet. De festhette volna más lap is — menekültekről van szó, nem turistákról.

A bolgár tömegtájékoztató az eddig visszatértek — kb. 700 személy — elriasztó élménybeszámolóinak közlésével megkísérlti visszatarítani állampolgárait a hisztérikus távozástól — nem sok sikerrel. Közben 250 ezren ugyanis már távoztak — a fentiek ellenére.

Egyes nem hivatalos értesülések szerint már 600 ezer körül tart az útlevelekérelmek száma.

Afganisztán: Szovjet részről 13 833 halott

Nevezzék meg a döntnököket

— A Pravda csütörtökön terjedelmes cikkben foglalkozik az afganisztáni háborúval és egyebek között elsőként közli hivatalosan, hogy a háború közel tíz éve alatt 13 833 szovjet állampolgár vesztette életét Afganisztánban.

Az évek szerinti felbontásban közölt felsorolásból kitűnik, hogy rögtön a bevonulást követő első hónapokban is voltak már halálos áldozatok, s ez egészen az utolsó hetekig folytatódott: 1989-ben, másfél hónap alatt 53 katona vesztette életét. A legsúlyosabb veszteségek 1984-ben érték a szovjet

hadsereget, ebben az évben 2343 katona halt meg. A nyomtalanul eltűntek, illetve a fegyveres afgán ellenzék fogságába esettek száma 330, közöttük huszonegy tiszt van.

A lap a továbbiakban ismerteti az SZKP KB államjogi osztálya és a honvédelmi minisztérium által az Afganisztánban elesett szovjet katonákkal kapcsolatos kérések, levelek nyomán készített közös jelentését. A hozzátartozóktól érkezett kérések a katonák kitüntetésére, családjaik kártérítésére, a háború megindításáért felelős személyek felelősségrevonásá-

ra vonatkoztak. A jelentésben, amelyet Mihail Gorbacsov aláírásával jóváhagyott, javasolják a családok kártérítésére, a korábbi kedvezmények kiszélesítésére és az SZKP KB-ben való fogadásukra vonatkozó kérések teljesítését, s egyben azt is, hogy a felelősség kérdésének a Népi Küldöttek Kongresszusán elfogadottak szerint kezeljék.

Az NKK határozata a Legfelsőbb Tanácsot a csapatok Afganisztánba küldéséről szóló politikai ártékelés elkészítésével bízta meg. Ugyanakkor a közvélemény egyértelműen a

személyes felelősség megállapítását sürgeti, vagyis név szerint kíváncsi azokra, akik a közvélemény teljes kizárásával az afganisztáni szovjet katonai beavatkozásról döntöttek.

A Pravda ismerteti azt is, hogy az afganisztáni háborúban elesett vagy megsebesült katonáknak, illetve hozzátartozóiknak juttatott kedvezményeket ezentúl kiterjesztik a vietnami háborúban, Szíriában, Egyiptomban és már országokban harci cselekményekben részt vett katonákra és azok hozzátartozóira.

Lech Walesa kormányfő?

— Lech Walesa, a Szolidaritás elnöke csütörtökön délelőtt tárgyalásokat folytatott Varsóban a Parasztpárt és a Demokratapárt vezető képviselőivel egy hárompárti kormány alakításáról.

Még szerdán este a Szolidaritás parlamenti csoportjának ülésén, amelyen jelen voltak a Parasztpárt és a Demokratapárt képviselői is, döntés született arról, hogy a parlamenti csoport támogatja Lech Walesa augusztus 7-i javaslatát egy hárompárti koalíciós kormány létrehozására és kormányfőnek magát Walesát jelölik.

A csehszlovák kommunistáknak semmi se jó?

— Amint azt az első visszhangok igazolják, az MSZMP Politikai Intéző Bizottságának az 1968-as csehszlovákiai események évfordulójával kapcsolatos állásfoglalása objektíve a csehszlovákiai és a külföldi szocialistaellenes erőket segíti — jelentette ki szerda esti kommentárjában a csehszlovák televízió.

A televízió szerda esti fő híradásában ismertette azt a CTK-hírt, amely az MTI-re hivatkozva számolt be az MSZMP Politikai Intéző Bizottságának az 1968. augusztus 21-i évfordulóval kapcsolatos állásfoglalásáról. A televízió kiemelte, hogy a Politikai Intéző Bizottság szerint a csehszlo-

vák nép és a CSKP joga és feladata a csehszlovák társadalom 1968-as fejlődésének az értékelése, az MSZMP nem kíván abba beavatkozni. Közölte azt is, hogy a mostani magyar pártvezetés nem azonosul az 1968-as csehszlovákiai katonai beavatkozással, és történelmi tényként állapítja meg, hogy tiszteltben tartva a nemzetközi kapcsolatok alapnormáit és a szocializmus érdekeit, az akkori vezetés eredetileg politikai megoldás híve volt.

A televízió megemlítette, hogy a Politikai Intéző Bizottság állásfoglalásában azt hangsúlyozta: az MSZMP-nek határozott szándéka a magyar-csehszlovák jószomszéd-

di kapcsolatok és a kölcsönösen előnyös együttműködés fejlesztése, az MSZMP és a CSKP kapcsolatainak bővítése a kölcsönös bizalom, tisztelt és megértés szellemében. „E megállapítás ellenére, és amint azt az első visszhangok igazolják, a Politikai Intéző Bizottság állásfoglalása objektíve a csehszlovákiai és a külföldi szocialistaellenes erőket segíti. A nyugati reakciós körök által ösztönözve, ellentétben a történelmi igazsággal, ezek az erők az 1968-as eseményeket a csehszlovákiai átalakítással és demokratizálással szemben akarják kihasználni” — jegyezte meg kommentárként a csehszlovák televízió.

A Nagy Francia Forradalom bicentenáriumán

Idén ünnepeltük a Nagy Francia Forradalom kitörésének 200. évfordulóját. Sorozatban jelennek meg a jobbnál jobb művek, tanulmányok, melyek megfelelően méltatják a forradalom jelentőségét. Ezek némelyike számunkra, beidegzéseinknél, tanulmányainknál fogva, teljesen újszerűnek tűnik. Homlokegyenest ellenkeznek ugyanis a belénk rögződött dogmatikus felfogással.

A „Dátum” augusztus 2-i számában, a „Szociáldemokrata levelek”-ban megjelent cikkemben („Évszázados polémiák”) eléggé futólag érintettem a szocialista történetírás olyan „alapelvét”, mely a múlt eseményeinek tendenciózus beállítását használja fel saját politikai rendszere, annak működésének igazolására. Ehhez járul még az osztályszempontok mindenek fölé helyezése. Különösen érvényes ez a célzatosság olyan, az egész emberiség történetét érintő és a mai napig meghatározó eseményre, mint a nagy francia forradalom.

A forradalom óriási hatását az emberiség társadalmi fejlődésére nem kell különösebben taglalnunk. Ezek közismert tények, ezeket senki nem vonhatja kétségbe. A „revolúciónak” azonban vannak olyan kérdései, melyek egyrészt kellemetlen témák, amiket el kell hallgatni, vagy úgy kell beállítani, hogy szemléletüknek megfeleljen.

Ilyen elsősorban a jakobinusok, ezen belül a robespierristák szerepének túlértékelése. Ez természetesen együtt jár a többi forradalmi erő, így a Gironda és az első időkben vezető szerepet játszó alkotmányos monarchisták szerepének elbagatelizálásával. Őket elintézik azzal, hogy „a forradalom öntörvényű fejlődése” túllépett rajtuk. Beállítják őket egyértelműen reakciós, visszahúzó erőknek. Történelemtankönyveinkben is a mai napig ez a szellem vonul végig.

Nem történik említés arról, hogy a Gironda-jakobinus elment elsősorban vidék és Párizs ellentétét jelenti, hiszen a Gironda képviselte a vidék küldötteinek kétharmad részét. Ezzel szemben valamennyi párizsi konvent-képviselő jakobinus volt.

Gyakran találkozunk a Gironda egyoldalúan nagyburzoá pártként való beállításával is. A valóságban ezek aránya maximálisan 15-17%-ra tehető, közben a tipikusan közép- és kispolgári (értelmisségi, szabadfoglalkozású, kereskedő, újságíró stb.) 91 képviselővel, akik a Gironda kb. 64-65%-t tették ki.

Szintén a jakobinusok „osztályharcos” szerepének túlértékelése játszik szerepet a „forradalmi terror” megítélésében. Idézek az 1964-ben megjelent, tíz kötetes „Világtörténet” 6. kötetének 43. oldaláról: ... „A

Konvent az alsó néprétegek nyomására elhatározta a „terror napirendre tűzését” is. Szeptember 17-én kiadta a „gyanúsakról” szóló törvényt, amely szélesebb jogkörrel ruházta fel a forradalmi szerveket az ellenforradalmi elemekkel való harcban. Az ellenforradalmi terrorra tehát forradalmi terrorral válaszoltak.

Forradalmi terrort alkalmaztak különféle formákban a konventi biztosok is az ellenforradalmi mozgalmak elfojtására, elsősorban a vidéki városokban és megyékben, főként pedig olyan helyeken, ahol nyílt ellenforradalmi felkelésekre került sor.” Erről röviden: semmiféle ellenforradalmi terror nem létezett! Egyetlen eset minősíthető „terrorisztikusnak”: Marat meggyilkolása, mely inkább egy romantikus, idealista leány egyedi, valamiféle „elhivatottságtudatból” végrehajtott egyedi bosszúállása. A „gyanúsakról” szóló törvény ismerős: nem kell nagyon visszagondolnunk a múltba, hogy emlékezünk: a gyanúsak közé mindenki befér, aki él és mozog. Azt, hogy a terrort nem elsősorban „ellenforradalmárokat” ellen alkalmazták, bizonyítja, hogy akár jobb-, akár bal felé a „robespierristák” minden ellenfelének pusztulnia kellett. Egy rövid kronológia:

1793. okt. 31. — 21 girondista képviselő kivégzése

1794. márc. 24. — A „hébertista” vezetők lépnek vérpadra ápr. 5. — a „dantonisták” és ápr. 13. — Hébert és Desmoutius özvegyének kivégzése.

Még az utókor számára is felháborítóan tűnik a párizsi „sans-culotte”-okkal való elbánás. Az általuk uralt párizsi kommun radikálisabb volt a konventnél. A sans-culotte-okat képviselték a J. Roux „vesztettek” és a hébertisták. A kommun felkelése például a jakobinusok képtelenek lettek volna a hatalom átvételére, mint ahogy nélkülük nem is tudták azt megtartani. Szintén ismerős jelenség: az „elefántcsonttoronyban” ülő kisebbség elvakult hatalmi mámorában nem veszi észre, hogy saját magát szigeteli el tömegbázisának felszámolásával.

A terror főleg vidéken alkalmazott „különféle formáiról” pedig leginkább a bretagnei „huhogók”, a Vendée és Lyon tudna mesélni. Vendée felkelése 1793. március 11-én spontán népi megmozdulásként indult. Konkrét kiváltó oka a konvent határozata volt 300 000 újonc sorozásáról. Bennük tulajdonképpen az egész parasztság elkeseredése tört fel a vidéket sarcoló, rekviráló „forradalmi hadseregek” és az erőszakos vallásüldözésekkel szemben. Nem szándékozom elbeszélni a felkelés történetét, de a velük való leszámolás során Turrea

tábornok „pokoli hadoszlopai” a legelképezetőbb szadista módszereket alkalmazták. Tömegesen fojtottak vízbe, vagy lánccal, csapatosan összekötözve, ágyúztak halomra embereket. Végeredményben Vendée-ben a lakosság 15%-ának kiirtásával és a települések 20%-ának lerombolásával járt a „pacifizálás”.

Hasonló módszereket alkalmaztak a vidék más helyein is — Lyonban a megtorlás 1700 halottat követelt. Eléggé ismert Tallien, Fouché, Charrière stb. ténykedése.

Összességében a terror áldozatainak száma elérheti a félmilliót, ami a lakosság 27 milliós számához viszonyítva hatalmas szám. A Forradalmi Törvényszékek mintegy 19 ezer áldozatának nyakára zuhant le a „nemzeti borotva”.

1792. szeptember 2—5. között a „vesztettek” és Marat által felheccelt párizsi nép (talán helyesebb volna csöcseléket mondani) és a nemzetőrök — a jakobinus Danton igazságügyminiszter által is támogatva — megrohanta a párizsi börtönöket, és az ott állítólag felkelést szító „ellenforradalmárokat” lemészárolta. Összesen több mint 1100 foglyot lincseltek meg, melyeknek legalább kétharmad része köztörvényes bűnöző volt.

Nem állt szándékomban ezt az egyetlen művet „kipécézni.” Mindössze azt a veszélyes, hogy ilyen terjedelmű átfogó munka (mára 11 kötetre duzzadt) azóta sem került kiadásra Magyarországon. Megtalálható minden könyvtárban, minden középiskola, egyetem, főiskola könyvtárában. Egy átlagolvasó,

ha tájékozódni kíván a forradalomról, automatikusan ezt veszi (vagy ezt adják) a kezébe. Hozzávéve, hogy történelemkönyveink ugyanilyen szellemben fródtak, még jó pár évig félrevezetik és hazugságokkal tömrik az ifjúságot. Az oktatásügynek itt is alapvetően meg kell változnia, csak abban nem vagyok biztos, hogy az ilyen szellemben nevelt tanárok képesek lesznek-e a „váltásra”?

Ezért nem tartom helyesnek az oktatásügy problémáinak pusztán bérkérdésként való egyoldalú beállítását. A nemzeti kultúra, a felnövekvő generációk történelemszemléletére sokkal súlyosabb hatása van a hiányos és egyoldalúan értelmezett tananyagának. Hogy mire számíthatunk, jól mutatja az orosz tanítás körüli huzavona, amikor néhány ezer ember egzisztenciája miatt gyermekek tíz vagy százait kényszerítik egy közutálatnak örvendő tantárgy tanításának további erőltetésére.

Az oktatásügy valódi válsága akkor fog bekövetkezni, ha a tanárok teljesen tekintélyüket veszítik. Mi lesz, ha a gyermek esetleg utána néz annak, amit tanítottak vele? Ez óhatatlanul meghasonulást és törést fog okozni. A lehető legrosszabb eset, amikor a diák nem hisz tanárának.

Hogy ez ne következhesse be, szükséges lenne a mielőbbi szemléletváltás, mert a késlekedés később helyrehozhatatlan károkat fog okozni. Annak pedig (mint eddig minden másnak) közösen isszuk meg a levét!

Gazsó István

1989. augusztus 18.

D Á T U M

3

Ne legyen kiszámíthatatlan csendes többség!

Hogyan politizálnak majd a lakótelepek?

folytatás az 1. oldalról

pel élve — a maga feladatait is keresve — utalt arra, hogy milyen sok, egykori vad, szilaj, pogány magyar vezér nevét viselik a plébániát környező közterületek (Ond, Álmos, Örs vezérek egyebek között), és a panelerdőben megbúvó kis templom és egyházközség, amely — eme Árpád-házi környezetben persze logikus módon! — történetesen Szent István király nevét hordozza, úgy kell, hogy európai szemléletűvé és szelid, de mely kultúrájúvá tegye ezeknek a pogány magyarokról elnevezett parkoknak a népét, mint egykor a nagy király tette, a hét vezér népével.

Időszzerű és egyben távlatos ma az együttélő közösségek valami hasonló értelmű önmegbecsítése, és ennek a nemesítésnek bizonyára mindenki számára a maga szabadon választott gondolati, világszemléleti útján kell végbemennie. Jelképesen azonban a maga szemléleti körében szépen fejezte ki az akkori idők fiatal papja azt a szükségérzést és lehetőséget, amelynek realizálását talán napjaink kínálják.

Még egyszer felidézve István és a pogány magyarok, az elnevezések szép szimbolikáját, szabadon arra is emlékeztetni, hogy a katolikus szemlélet szerint Szent István király nem csupán holt névadója, de lélekben vele élő védőszentje, lelki patrónusa is a róla elneve-

zett területnek, „patrimóniumának”. S ez a körülmény valamilyen spirituális síkon, sokak szemében összeköti a tradíciókban úgysem bővelkedő lakótelepi népet, az egykor a mai blokkok helyén élt községgel, s a „génus loci” és néhány — a hajdan volt faluból megmaradt — épület és emlékmű kapcsán is annak talán örökösévé is teszi.

Persze el lehet töprengeni azon, hogy a hagyományok panel-sivatagjában az ilyen, majdhogynem kényszeredett, nem annyira materiális, mint inkább lelki tradíció vajh oázis-e, avagy a fenyegető sivatagi szomjhalál veszedelmes délibábjá-e inkább?

A kételkedő kérdést azonban elhessegetve, a felelős politizálás, a törvényhozásban, az ország sorsa irányításában és meghatározásában való részvétel erkölcsi parancsa ma megköveteli, hogy a minimális tradíció, a minimális közösségi kapcsolatok dacára, túllépve a szétforgácsolódottságon, a ma még amorf közösségek politikáló, emberi szabadságjogaikkal élő közösségekké szervezzék magukat — ha mindjárt arctalan panel beruházások sodorták is egymás felé egykoron a tagjaikat! Úgy legyen!

A demagógia telepeivé válhatnak

Egy-egy közösség politikai szolgálatának és magára találásának — nem egyetlen, de

egyik igen fontos — színtere a törvényhozás, és annak delegáló bázisaként minden egyes választókörzet polgárainak közössége.

Ezt átlátva fogalmazódik meg az az igény, hogy választókörzeti felelősségvállaló demokratái bátor és okos politizálással segítsék hozzá a körzeti választópolgárságot ahhoz, hogy a korábbi dermedtségéből felocsúdvá, benuultságából felgyógyulva, talpraállva rátaláljon az ország és saját maga igazi értékeit és érdekeit kifejező politikai programokra, valódi törekvéseinek képviselőjét küldje el a parlamentbe, az ország törvényhozásába és helyi érdekei meggyőződéses képviselőit pedig a helyi, autonóm közhatalom helyi testületeibe.

Minden, tudatos politizálást föl vállaló polgár felelős azért, hogy a választópolgárok az elkövetkezőkben az optimális országgyűlési és helyhatósági képviselőt válasszák meg, és hogy a távlatok, a holnap számára kiérleljék a nemzet felemelkedését előmozdítani képes törvényhozókat. Már mos el kell vetni azokat a jelölteket, akik a bombasztikus nagyotmondások demagógiáját, vagy az „ahogy lehet” al-pragmatikuszkodását [a Kádár-rendszernek ezt a tipikus, modern, magyar demagógiaformáját] kívánják képviselni. Ezt az „ejh, ahogy lehet” erkölcsön alapuló üres és lapos „bölcsest” itt és most a politika alapjává tenni nem lehet. Olyan törvényhozókra van most szük-

ség, akik a nemzet fennmaradásának talán egyetlen és utolsó esélyét — a szabadság és függetlenség megteremtéséhez, a társadalomnak tulajdonához, javaihoz való hozzájutásának, a gazdaság felvirágoztatásának, a közép-európai demokrácia (s benne a letört, a töredék-magyarország, a nemzetiségi magyarság már-már gyarmati sorból való felszabadulása) életrehívásának esélyét nem szalasztja el.

Mindez persze már nem a paneltelepek szorosan vett problematikájához tartozik. Vagy ha igen, akkor csak annyiban, amennyiben a panel nem csupán egyes városnegyedek jellemzője, de többszáz, több ezer kilométer hosszúságú nagy régióké, Panel-Európáé.

Am térjünk vissza a szó szorosabb értelmében tekintett panel-világhoz. Ennek automatizáltsága az új politikai körülmények között még az eddiginél is diszfunkcionálisabb lesz. Jó esetben urbanisztikai arculatuk dacára szervezettebb lakóhelyi közösségek fejlődhetnek az ilyen telepek, rosszabb esetben a politikai sodródás, kiszámíthatatlanság, demagógia és sandaság terepeivé válhatnak, éppen szociális differenciálatlanságuk, diffúzitásuk, amorf jellegük, kulturális hagyománytalanságuk okán.

A hiteles politikai szerveződés, egy közösség politikai érése, jobbára az adott közösség valóságos érdekeinek artikulálásán, valóságos képviselhetőségén múlik. Bizonyára nincs ez másként a lakótelepi közös-

ség esetében sem. Ugyanakkor igaz az is, hogy a nagypolitika érdekei és értékei átszínéznek, belülről szervezik a helyi politizálás, politikai gondolkodás, politikai morál belső dinamikáját. Az elvont értékeknek azonban a helyi politikában kell konkretizálódniuk, testet öltetniük. A lakótelepek esetében ez a környezet kettős slamosodásának leállítását, emberszerűbb arculat kialakítását jelent, még pedig e telepeknek más területekkel szembeni költségvetés-ráfördítési hátrányának felszámolásával. Számukra az adófizetésük mértékével arányos ráfordítást kell — persze önmaguknak, önmaguk számára — kiküzdeni. Ezt csak a — szintén kiharcolandó — előljárási jellegű autonó-

miájuk segítségével érhetik el! Előljárási ügyben nem csupán a csatolt községeknek lehet, hanem csatolt — sokszor csak szervezetenül, egyfajta közgazgatási személynak engedelmességedve csatolt — különérdekű városnegyedeknek, így panelnegyedeknek is lehet. Ezekben saját képviselőtestületet vehetnek saját külön érdekeiket, dönthetnek sok kérdésben, így a helyi adófelhasználás mikéntjében is.

A tradíció-szegény városnegyedek is a felelősségvállalás és az autonómia útján elindulva tehetnek lépéseket az emberi-, közösségi-, urbanisztikai felzárkózás célja felé.

Kolozsi Béla fotó: czakó

Új törekvések az őshazában

Amerre Julianus barát járt

*

Volgárok, bolgárok, tatárok

„Gyere, magyar, te testvér vagy, neked olcsóbban adom...!” — kapja el az ember karját Isztambulban a török kereskedő. Magyarul beszél. A jámbor turista nagyot néz, de jólesik neki... Japán küldöttek Bartók Béla zsenijét dicsérve mosolyogva megjegyzik, hogy végül is, mi japánok meg magyarok, testvérek vagyunk, keleti nép. A tolmács mosolyogva fordít, az emberek mosolyognak. Ha nem is igaz, jólesik... Ez ugyanis udvariassági kérdés. „Természetesen, testvérek vagyunk” — nyugtázzhatjuk, mi is mosolyogva, hiszen csak nem fogjuk visszautasítani a jóindulatot. Mint ahogyan tehát keletiek, úgy nyugatiak is, meg déliek, sőt északiak is vagyunk. Ez egy ilyen nép. Annál erősebb, tehetségesebb, minél többféle színű hagyományból teremti meg mai céljaihoz vezető közösségeit.

Furcsán hat talán a szóhasználat, de azt mondhatjuk, hogy Szent István az egyik legnagyobb internacionalista volt már akkor, amikor ezt a szót még nem is használták. Fiának frott intelmeiben szellemi örökségként hagyta rá, hogy a külföldiekkel mindig jól bánjon, ha majd király lesz, mert kapcsolatok, más tudás és az ország iránt táplált rokonszenv nélkülözhetetlen erő, lemondá-

ni róla kár. Az ifjú Imre herceg meghalt, mielőtt király lehetett volna, István tanítása mégis a nemzeti örökség legszebb részese, s ma is érvényes.

Etelköz, Levédia

Népiünk történelmi kezdetei a Volga környéki őshazáról szólnak. Etelköz, Levédia... 896-899 körül a Dunántúl betelepülésével gyakorlatilag befejeződött a honfoglalás. Ami nem zárta ki, hogy még később is érkeztek ide népek Keletről, akiket a magyar királyok letelepítettek, igyekeztek beilleszteni az itt folyó közösségi életbe. A pogány ősvallás feladása után, amikor a magyarok felvették a nyugati kereszténységet, a kunok természetesen nem keresztényekként érkeztek ide Kun László király idejéig... s a későbbi betelepülések — szászok, svábok, szlovákok, délszlávok — idejére már a keresztény vagy keresztény egyház a lelkek pásztorai.

Mi történt azonban azokkal a törzsekkel, amelyek nem követték Árpádot, nem jöttek a mai Magyarországnál is nagyobb területre, hanem ott maradtak a Volga környékén?

Azok a bolgárok, akiknek Szófia a fővárosa, ebből a valamikori nagy Volga-környéki közösségből eltávozva Cyrill és Metód nyomán a görögkele-

ti kereszténységet vették fel, nyelvüket szláv nyelvre cserélték.

Azok a magyarok pedig, akik megmaradtak az őshaza táján, beolvadtak egy olyan birodalomba, amelyik díszje volt a 10–11. századi Volga folyónak, a volgai tájnak. Nagy Bolgár Birodalom volt a neve. Neveztek ezt Török-Bolgár Birodalomnak, Volgai Bolgár Birodalomnak is. Finn-ugor törzsek, szláv törzsek is éltek itt, s a fővárosnak, melynek neve is Nagy Bolgár volt, többek között például örmény kereskedő-kolóniája is volt. (A közelmúltban végzett ásatások igazolták ezt.) A népet összefoglaló néven bolgárnak hívták. A szó a ma Volga néven ismert orosz folyó nevével van összefüggésben, de orosz közvetítéssel csak annyiban, hogy a folyó szó tatáruul ma is így hangzik, hogy „jellga”. Ebből származik a „jellgar” — vagyis folyói, folyami szó, amely népnév lett, mégpedig volgár vagy bolgár alakban. Bolgár tehát azt jelenti, hogy volgai.

Bolgárország

Milyen érdekes, hogy a „legorosabb folyó”, a Volga, nevét tatár szóból vette. A folyók szép sorsa ilyen, népeket, tereket, idöket kötnek össze. Akárcsak a Duna, amely Donnau,

Duna, Dunav, Dunaj s még néhány néven több európai nép szeretett folyója.

Visszatérve a Volgához, tudott dolog, hogy a Mari Köztársaság például Kazantól a mai Tatár Köztársaság fővárosától északra ma is hirdeti azt a bizonyos finn-ugor, bolgár, magyar közösséget, amely fénykorát a (nálunk tatárjárásnak nevezett) mongoljárás előtt élte. A mari nép, amely a finn-ugor törzsekhez tartozik, szokásaiban sok közöset őriz a mai magyarokéval. Am a mai tatárok is hangsúlyozzák, hogy ők a magyarokkal testvérmép. S itt nem a délibábos nyelvészkedésről van szó.

Azokra a hagyományokra utalnak, hogy a magyar népdal szerkezete, hangrendszere, természetesszeretete, verselési módja, a magyar konyha is sok hasonlóságot és egyezést mutat az övékkel.

Hogyan lettek a bolgárok tatárokká? Amikor Julianus barát 1237-ben Nagy Bolgárországnak testvéri fogadtatást talált, az ott élők a nyugatra távozott testvérről, a magyarokról kérdezték nagy örömmel, vendégszeretettel hívták otthonaikba. Még nem indult meg tőlük is keletebről, Mongolföldről az a nyomás, amely aztán később őket is a mongol érkörbe olvasztotta be. Így vált lehetetlenné az a terv, hogy a

testvértörzsek Magyarországra települve a majd érkező mongol nyomás elleni pajzs szerepében segítsenek megvédeni az országot. Még megvolt ez a lehetőség. Julianus barát visszatért a jó hírrel, ám mire másodszor is felkereste Nagy Bolgárországot, hogy valóban elhívja őket, már nem akadt nyomukra.

Lassan-lassan a mongoljárás idején lehanyatlott Nagy Bolgárország dicsősége, a királyi palota rommá vált.

Muzulmán ima

Most, ezekben a napokban a mai Kazan fővárostól (nem az oroszos Kazány irást, ejtést követik) nem messze sokezer tatár borul térdre a szent romoknál, hogy bolgár eredetét megvallja, s ugyanúgy, mint a magyarok Szent Istvánt, a megkeresztelkedést, ők is megünnepeljék az ő vallásuk eredetének ünnepét. A mai tatárok muzulmán hitűek, bolgár ősekkel vették fel a vallást még 920-ban Almus nevű fejedelmükkel az élen. (Almus = Álmos!) Egyik honfoglaló vezérünk neve egyezik a Nagy Bolgár Birodalmat alapító bolgár Almus vezér nevével, ők tehát névrokonok.)

A muzulmánok az úgynevezett Hidzsra-naptárt, a Hold-

naptárt használják, emiatt náluk egy esztendő rövidebb ideig tart, s ez magyarázza azt is, hogy 920 óta náluk 1100 esztendő telt el.

Tatárok ma a világnak hatvan országában élnek, s hitükben, hagyományaikban kötődnek szülőföldjükhöz a Volga-környékhez. A muzulmán ima napján, augusztus 18-án minden országból érkeznek küldöttek, hogy részt vegyenek a nemzeti összetartozást jelképező ünnepségen.

Miként a Baltikum országában társadalmi szerepkörben fellépett a Népfront, a tatárok is megalakították a népfront-jellegű Tatár Társadalmi Központot. Első jelentősebb tettük az ünnepség megszervezése volt. Terveikben mecsetek rendbehozása, újak építése is szerepel.

Erről Ravil Buharaj tatár költő számolt be, aki nagy barátja a magyar irodalomnak, megtanult magyarul, Kosztolányi több versét oroszra fordította, s tatár irodalmi antológia kiadásának ügyében járt Magyarországon nemrég.

— Csak olvassátok a mi verseinket, népköltészetünket, s meglátjátok, milyen sok a hasonlóság... — mondta még búcsúzóul is.

E. S.

Tessék mondani

Szerény lelkű rovat

Mit csinálhatnak a kisköz(ös)ségek?

Mottó:

Örök az ég és örök a föld. Azért örök az ég s a föld, mert nem önmagukért élnek, ezért nem fagy belőlük az élet. (Lao—ce: Az út)

A társadalmi élet zavarai közben is az ember, az egyén közösségeire vágyik.

Van, aki megelégszik a „társadalom legkisebb sejjének”, egy családi közösséggel a kialakításával, és a szétzilálódott, törvényeket kijátszó érvényesítési harcok elől igyekszik bezárkózni békés otthonába. Természetes és elfogadható védekezés. Talán az is természetes, hogy még az emberi együttélés társadalmi szabályaival kialakult, a huszadik század utolsó negyedében ismert polgári demokratikus rendszerek is bizonyos határokon belül, bár törvényi szabályozásokkal, de olykor a családi nyugalom ellen léteznek. Azonban szomorú és pontos tapasztalataink szerint a nálunk több mint negyven éve tartó diktatórikus, a második világháború utáni és az európai gondolkodástól egyre távolabb eső despotikus keleti rendszer, már az emberi szubjektum elleni merénylet.

Hogy még pontosabban fogalmazzak; az emberek magánélete és kis vagy nagy közösségek utáni vágyuk elleni testi és lelki pusztító merénylet.

Ebben a rendszerben pedig törvényszerűen bomlott (és bomlik?) szét a családi egység avagy létre sem jön. Ebből következik az egyén magára maradtósága, élet-helyzeteinek megoldhatatlanságából pszichés betegségekre menekülés, esetleg öngyilkossága. A magyar válási, öngyilkossági és betegségi statisztikák nem véletlenül szerepelnek „dobogós” helyen világviszonylatban és Európában.

Természetesen szép számmal vannak olyanok is, akik a szűkebb családi körön kívül feltétlenül igénylik a baráti, ismerősi kapcsolatokat, azaz; társadalom érzékenyebb életet kívántak és kívánnak élni.

Az elmúlt negyven esztendő pártállam diktatúrája azonban igen csak próbára tette azoknak az emberi tartását is, akik belső erejük forrásait a családi harmóniában próbálták megtalálni és azokat is, akik a közösségi ember érzékenységgel egyéni, természetadta, magától értet-

dó szabadságvágyukat, munkájuk eredményességét másokkal való közös gondolkodásban szerették volna elérni. Ebből következően a szellemi—lelki éhség lelki elsivárosodáshoz vezette az emberek nagy többségét és eltorzult, eldurvult a mindennapi létfenntartás küzdelmi rendszere. Az így kialakult hátrányos társadalom-lélektani jelenség esetleg „apolitikus tömeget” eredményezhet, amely akaratlanul is gyengíti a jelenlegi monolitikus hatalommal, elavult társadalmi—politikai struktúrával szemben küzdő pártokat és szervezeteket.

Az új magyar jogállamiság megteremtésének és társadalom kialakításának alapfeltétele, hogy az ország minden tájegysége visszakapja önálló szellemi arculatát. Vagyis a kisközösségekből, kisközösségekből, falvakból, vidéki városokból elinduló alulról építkezés.

Ennek hangsúlyozása, úgy gondolom, azért fontos, mert az ország nagyobb részét kitevő, úgynevezett „vidéki Magyarország”-on vált az a bizonyos szellemi—lelki éhség súlyosan erkölcs- és közösségrombolóvá. A falvakban,

kisközösségekben kialakult százados szokás rendszereket, azok különböző formáit — színjátésköröktől daloskörökhöz, hímzőkörökhöz át a különböző egyletekig — szüntették meg a legdrasztikusabb módon, és ezzel szétrombolták az egymáshoz tartozás, és egymáson segítés biztató erejű akolmelegét.

Ma már tudjuk, többek között ez volt céljuk is a monolitikus pártállami bürokratának, akik szellemi-lelki skatulyákba szorított fejeket kívántak látni maguk körül az egész országban, hogy semmiféle alulról jövő kezdeményezés ne kezdhesse ki a hatalmukat.

Hogy ezek a rosszindulatú, közösségi életet megakadályozó, fertőző szellemi-mikrobák milyen ellenállást váltottak ki, azt igazolják az elmúlt évek tényei. Gondolok például, a fiatalok szellemi-lelki igényére alakult bázisközösségekre, egy-egy lelkész vagy pap vezetésével. Vagy azokra a közösségi kezdeményezésekre, melyeket valamely néhány száz lel-

kes faluban alakítottak ki értelmiségi foglalkozásuk: építészek, írók, festők, film- és előadóművészek, mintegy erjesztő kovászként segítve hozzá a falu lakosságát, hogy kialakíthassa elvesztett kulturális és nemzeti hagyományokon alapuló szellemi közösségét.

Két évtizedes vidéki munkahelyeim tapasztalatai is mondatják velem, hogy új szellemi tartalommal megtöltött funkciót kellene kapniok az ormótlan és időtlen kultúrházaknak, amelyeket valójában semmire sem lehetett használni. Azon kívül, hogy a megengedett pártállam diktálta ünnepélyeken kivezényelték a falvak, községek iskoláit, felnőttjeit és hivatalos szónoklatokkal untatták őket vagy nyakukba sózott bérleti rendszerrel próbálták becsalogatni őket a megyék nagyobb városainak színházi tájékoztatására.

Ha néhány lelkes, erkölcsi felelősséget érző pedagógus megpróbálkozott színjátéskörök, énekkar, barkácskör szervezésével, azok működését legtöb-

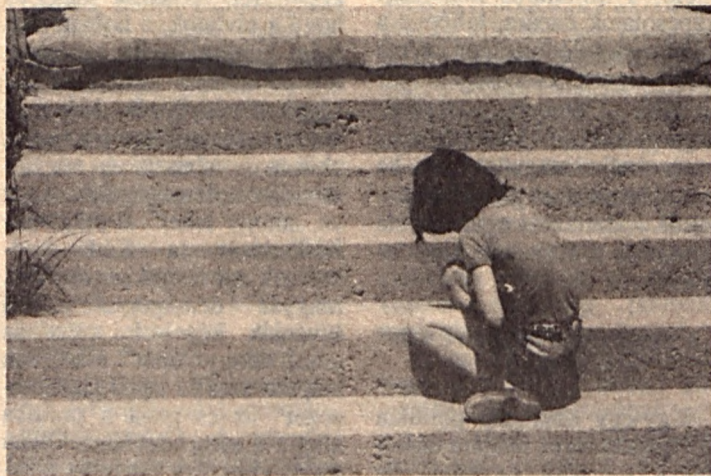
ször legyőzték a helybeli beatzenekarok dilettáns próbái vagy a kocsmává alakult büfék keserűségben, fásultságban, családi gondok elől menekülő katasztrófái vendégei hangoskodása.

Tehát legyenek a kisközösségek és falvak kultúr és művelődési háza az ott élők népi hagyományokon alapuló, emberi közösségei.

Ehhez pedig a (fő)városi értelmiségnek kell segítséget nyújtani, bár egyesek azt sugallják, hogy az értelmiségnek le kellene mondani szuverénitásától, önálló gondolkodásától. Azonban ha az értelmiség — és ezen belül elsősorban a pedagógusok — erjesztő kovászként munkálkodnának az ország kisközösségeiben, úgy az értelmiség a maga hasznára kiemelkedne a bezárt városi gondolkodásból, ugyanakkor pedig a vidéki lakosság felemelkedhetne a ma már elengedhetetlen társadalom-politikai tájékozódás szintjére.

Talán az értelmiség kinyújtott kezét kellene megfogni a vidéki falvak és kisközösségek lakosságának, hogy Magyarország visszakaphassa eredeti, közösségi kulturális életét. Hogy falu és város visszazsuzerezhesse egymás megbecsülését.

Mert eljött az idő vagy ha úgy tetszik, az idők jelei azt mutatják, hogy magunknak kell szellemi—lelki éhségünket csillapítani, megtalálva és kialakítva közösségi érzékenységünket.

Ki nevet a végén a Mecsek alján?

Nagy T. már bevetésre kész

A lélektani hadviselés már tulajdonképpen a hét elején elkezdődött a szombati PMSC — FTC tízezer fölötti nézőszámot ígérő mérkőzésre. A Fradi sima győzelme, valamint a pécsieknek a váci pontszerzése (2—0-ra vezettek Megyeriék és úgy lett 2—2) kedvező előjel, hogy jó mérkőzés lesz Pécsen.

A Ferencváros háza táján, mint azt Háromi József intézőtől megtudtuk, nem maradt hatás nélkül dr. Tüske Csabának, a PMSC technikai vezetőjének a tegnapi Népsportban megjelent nyilatkozata: „A Ferencváros számára szomorú lesz a pécsi kirándulás, mi nem vagyunk MTK.”

A fiúk ezt igencsak mellre szívták, ami egyfajta dacot, csakazértis hangulatot váltott ki — jegyezte meg az intéző.

Persze, a fenti csipkelődő nyilatkozatot még vasárnap a váci mérkőzés hevében, a pontvesztés miatti bánat hatására is adta Tüske dr., de csütörtök délelőtt már jóval higgadtabban, mértéktartóbban fogalmazott:

— Kétségtelen, a Fradi most a legjobb formában levő csapat, de csapatunkat képesnek tartom arra, hogy egy szoros mérkőzésen egy góllal győzzön — mondta.

— Akkor most is 1—0 lesz az eredmény, mint tavaly ősszel a Mecsek alján, csak éppen fordítva a PMSC javára?

— Nagyon valószínűnek tartom.

Győztes csapaton ne változtass jelleggel a Ferencváros a nyitányon szerepelt csapatával lép pályára: Józsa — Simon, Pintér, Limperger, Keller —

Szeibert, Bánki, Kincses — Nagy Zs, Dzurják, Dukon.

A PMSC-ben sem változik az összeállítás, a kisebb sérüléssel bajlódó Kónya és Czéh minden bizonnyal felépül holnapra. Jó hír, hogy a hosszú idő óta a maródiak listáján levő Nagy Tamás már leül a kispadra — bevetésre készen. A kezdő csapat: Bodnár — Kónya, Márton, Bódog, Palaczkó — Megyeri, Turi, Bérczi, Czéh — Lovász, Lehota.

A fővárosi zöld-fehérek bíznak abban, hogy a lelátón helyet foglaló közel kétezer Fradi szurkoló gondoskodik majd arról, hogy ne érezzék magukat annyira idegenben, és 3 ponttal térjenek haza.

— bégyé —

A labdarúgó NB III Dráva csoportjának sorsolása

I. forduló: augusztus 19., 17 óra:

Bóly—Kaposvári Rákóczi

Augusztus 20., 17 óra:

Boglárlelle—Nagymanyok, Csurgó—Dombóvári VSE, Somberek—Nk. V. Dózsa, Kaposvári HSE—Bonyhád, Kaposvári Ép.—Siklós, Mázasszászvár—Marcali, Szigetvár—Paksi ASE.

II. forduló: augusztus 27., 17 óra:

Paksi ASE—Mázasszászvár, Marcali—Kaposvári Ép. Siklós—Kaposvári HSE, Bonyhád—Somberek, Nk. V. Dózsa—Bóly, Kaposvári Rákóczi—Csurgó, Dombóvár—Boglárlelle, Nagymányok—Szigetvár.

III. forduló: szeptember 3., 16.30 óra:

Boglárlelle—Kaposvári Rákóczi, Csurgó—Nk. V. Dózsa, Bóly—Bonyhád, Somberek—Siklós, Kaposvári HSE—Marcali, Kaposvári HSE—Paksi ASE, Mázasszászvár—Szigetvár, Nagymányok—Dombóvár,

IV. forduló: szeptember 10., 16.30 óra:

Mázasszászvár—Nagymanyok, Szigetvár—Kaposvári Ép., Paksi ASE—Kaposvári HSE, Marcali—Somberek, Siklós—Bóly, Bonyhád—Csurgó, Nk. V. Dózsa—Boglárlelle, Kap. Rákóczi—Dombóvár.

V. forduló: szeptember 17., 16 óra:

Boglárlelle—Bonyhád, Csurgó—Siklós, Bóly—Marcali, Somberek—Paksi ASE, Kaposvári HSE—Szigetvár, Kaposvári Ép.—Mázasszászvár, Dombóvár—Nk.

V. Dózsa. Nagymányok—Kap. Rákóczi.

VI. forduló: szeptember 24., 16 óra:

Kaposv. Ép.—Nagymanyok, Mázasszászvár—Kap. HSE, Szigetvár—Somberek, Paksi ASE—Bóly, Marcali—Csurgó, Siklós—Boglárlelle, Bonyhád—Dombóvár, Nk. V. Dózsa—Kap. Rákóczi.

VII. forduló: október 1., 14 óra:

Boglárlelle—Marcali, Csurgó—Paksi ASE, Bóly—Szigetvár, Somberek—Mázasszászvár, Kaposvári HSE—Kap. Ép. Kap. Rákóczi—Bonyhád, Dombóvár—Siklós, Nagymányok—Nk. V. Dózsa.

VIII. forduló: október 8., 14 óra:

Kaposv. HSE—Nagymanyok, Kaposvári Ép.—Somberek, Mázasszászvár—Bóly, Szigetvár—Csurgó, Paksi ASE—Boglárlelle, Marcali—Dombóvár, Siklós—Kap. Rákóczi, Bonyhád—Nk. V. Dózsa.

IX. forduló: október 15., 14 óra:

Boglárlelle—Szigetvár, Csurgó—Mázasszászvár, Bóly—Kaposvári Ép. Somberek—Kaposvári HSE, Nk. Volán Dózsa—Siklós, Kap. Rákóczi—Marcali, Dombóvár—Paksi ASE, Nagymányok—Bonyhád.

X. forduló: október 22., 13.30 óra:

Somberek—Nagymanyok, Kaposvári HSE—Bóly, Kaposvári Ép.—Csurgó, Mázasszászvár—Boglárlelle, Szigetvár—Dombóvár, Paksi ASE—Kap. Rákóczi, Marcali—Nk. Volán Dózsa, Siklós—Bonyhád.

XI. forduló: október 29., 13.30 óra:

Boglárlelle—Kap. Építők SE, Csurgó—Kaposvári HSE, Bóly—Somberek, Bonyhád Marcali, Nk. V. Dózsa—Paksi ASE, Kap. Rákóczi—Szigetvár, Dombóvár—Mázasszászvár, Nagymányok—Siklós.

XII. forduló: november 5., 13 óra:

Bóly—Nagymanyok, Somberek—Csurgó, Kaposvári HSE—Boglárlelle, Kaposvári Ép.—Dombóvár, Mázasszászvár—Kap. Rákóczi, Szigetvár—Nk. V. Dózsa, Paksi ASE—Bonyhád, Marcali—Siklós.

XIII. forduló: november 12., 13 óra:

Boglárlelle—Somberek, Csurgó—Bóly, Siklós—Paksi ASE, Bonyhád—Szigetvár, Nk. V. Dózsa—Mázasszászvár, Kap. Rákóczi—Kaposv. Ép. Dombóvár—Kaposvári HSE, Nagymányok—Marcali.

XIV. forduló: november 19., 13 óra:

Csurgó—Nk. Volán Dózsa, Bóly—Boglárlelle, Somberek—Dombóvár, Kaposv. HSE—Kap. Rákóczi, Kaposv. Ép.—Nk. V. Dózsa, Mázasszászvár—Bonyhád, Szigetvár—Siklós, Paksi ASE—Marcali.

XV. forduló: november 26., 13 óra:

Boglárlelle—Csurgó, Marcali—Szigetvár, Siklós—Mázasszászvár, Bonyhád—Kaposvári Ép. Nk. V. Dózsa—Kaposv. HSE, Kap. Rákóczi—Somberek, Dombóvár—Bóly, Nagymányok—Paksi ASE.

Augusztus 20-án, Dunaföldvárott reggeltől estig

Programok szárazon, vízen, levegőben

A dunaföldváriak — igaz kicsiben — évről-évre megpróbálják a fővároshoz hasonló módon köszönteni alkotmányunk ünnepét. Lesz vízi-, légi- és a tüzijáték sem marad el. Az augusztus 20-i program a vízen, a Dunán kezdődik: a helyi vízi sportegyesület tíz órai kezdettel nemzetközi motorcsónakversenyt rendez, amelyen a magyarok mellett vízre szállnak Jugoszlávia, Csehszlovákia, NDK és Bulgá-

ria képviselői. A különböző kategóriák versenyszámainak szünetében légi- és vízisport, amelyen többek között egy amerikai helikopter műrepülést mutat be a Duna fölött, majd hőlégballonok tűnnek fel. A belépőjegyek egyben sorsjegyek is, a szervezők, a nézők és a vízi és a szárazföldi KRESZ-verseny győztesei között „légi kirándulásokat” is kisorsolnak: a legszerencsésebbek tehetnek egy kört a már fentebb említett

helikopterrel vagy hőlégballonnal utazhatnak. A délutáni lazább programok kínálata: térzene, néptánc, rajzverseny, dívatbemutató.

Az esti program a motorcsónakok lampionos felvonulásával (8 óra) kezdődik, amit a tüzijáték követ. Miközben a földváriak hajója, a Babel Admiral már feldíszítve várja az utcabálra, mely a hajón és az előtte levő téren zajlik.

1989. augusztus 18.

D Á T U M

5

KÖNYVESPOLC

„A legdíszesb karácsonfa”: Ady Endre

„Még boldog béke volt Magyarországon, Budapest úgy vágyódott a civilizáció — s benne a jó irodalom — után, mint azok a vad néptörzsek, amelyek először kóstolják meg a messzi földről jött hajósok pálinkáját” — írja Krúdy Gyula a századelő első évtizedéről, s ha belegondolunk, hogy a második évtized elhozta az (egyelőre még csak első) vesztes háborút, mely megcsönkította az országot... és sajnos csönkítani kezdte a nép identitását (mely folyamat mára már tragikus méreteket öltött)...és messziről jött hajósok sem kínálgatták már Budapesten a civilizáció butykosát... szóval, ha mindebbe belegondolunk, megértjük a sóhajt, a sokszor felhangzott sóhajt: ah, azok a régi, szép, boldog békeidők...

Megeshet, ezek az idők talán csak utólag tűnnek olyan jajde-boldognak. E „szép” békeidők nagy tanúja, Ady Endre — mint egész költészetéből, de főként publicisztikájából kitűnik — nem a boldogság közérzetét közvetíti az utókor felé. De talán a túlvilágon jó barátja, Krúdy Gyula úr már közölte vele: „költőm, nem volt össze-

hasznos alapod. Nem tudad, mi következik utánad és sajna utánam is. Ócskavaskorszakok, Agyibagyi! A miénk aranyos volt. Megeshet, hogy inkább fénylett, mintsem arany, és tudjuk, nem mind arany, ami fénylik, de ez a korszak fénylett és aranylott, ezt mindketten igazolhatjuk, a többi pedig a történelmes-ékszerészek dolga...”

Gondolom és remélem, e két úr, Ady Endre és Krúdy Gyula a fentiekben mélyen egyetért — valahol ott fenn, a „túlvidéken”.

Ady Endrének volt egy nagyon szép gondolata: az igazi tehetség elkerüli a klikkeket, csoportosulásokat; no de a valóban kimagasló tehetségek ösztönös és tudatos szövetkezése renkívül fontos lehet egy irodalom funkcionálása szempontjából; milyen jó lenne, ha szeretnénk egymást azok, akikkel az utókorunk számolnia kell... Milyen jó, hogy Krúdy Gyula úr kedvelte Ady Endre urat (és viszont). És Ady Endre halála után Krúdy valamennyi megidézett cikksorozatát ír az elbeszélésekből egy kötet állt össze, amely most másodsor-

került a könyvesboltokba (elsőször 1947-ben adták ki, s gyakorlatilag hozzáférhetetlen volt az olvasóközönség szélesebb rétegei számára). Címe: *Ady Endre éjszakái*.

Nem hiszem, hogy a szekéredényi Ady-irodalomban akad még egy — ilyen vagy hasonló — könyv, mely ennyire megkapó és hiteles képet nyújtana a költőről. Pedig Ady Endrének aztán ugyancsak tanulmányozták-vitatták mind az életét, mind az életművét. Hosszas „szakmai” viták folytak még a levelezőlapjainak a postai bélyegzőjéről is... Hogy mindez mennyire/mennyiben segítette költészetének elmélyültebb élvezetét, annak legfennebb a *Fennvaló* a tudója. Mindenesetre igazi felüldülés kézbe venni egy olyan könyvet, amely a közvetlen élmény melegét sugározza, s az élmények mesteri tollal rögzített sorozatából sokszínű, hangulatos portrék kerekülnek.

Fantasztiikus élmény Krúdy Gyula szemével látni, figyelni, követni — és emlékeztetünkben megőrizni — Ady Endrét.

Miközben az Adyról írt megemlékezések, tanulmányok *körbecsodálkoznak* vagy *átköznek egy mitikus, már-már kultikus szobrot* — Krúdy olyan könnyed eleganciával rajzolja meg a költőt, mint bármelyik könyvének hőst (teszem azt, Rezeda Kázmért).

Emberi, baráti, ha lehet így mondani: *szakértői* rokon-szenvenvel. És az „aranykorhoz” méltó bölcsességgel, mely szinte sorról sorra „közhírré teszi”, hogy mind Krúdy Gyula, mind Ady Endre úr a maga esendőségében oly felemelő, nagy *személyiség!*

Ettől hiteles, ettől teljes és emlékezetbe ívódó a kép.

Elégedett lehet Ady Endre ott fenn, hogy „megírta” őt (még megírhatta) Krúdy Gyula — itt lenni. És elégedett lehet Krúdy Gyula, alias Szinbád is *ugyanott, fenn*, mert gyönyörű könyvet írt róla Márai Sándor. Vajha folytatódna a sorozat: egyszer talán megírja valaki azt a könyvet Márairól is...

...Az *Ady Endre éjszakái* kitűnően szerkesztett könyv; bő fotóanyag idézi a korhangulatot. Kivitelezése vitathatatlanul művészi. Öröm kézbevenni. Semmi nem zavarja a melegséget: valóban, „és mégis” Ady Endre volt „a legdíszesb karácsonfa a magyar irodalom ligetjében”. De vajon kik hozzák a karácsonyfát, az angyalok? Ha igen, akkor vajon miért sztrájkolnak a „legdíszesbékért” felelős angyalok? Vajon megtudta ezt már *odafenn* Krúdy Gyula úr, aki maga is egy igencsak díszes karácsonfa volt — *ama ligetben!*

Szávai Géza

móttó: Pokol talán nincs, de ördög bizonyosan van. A nyomdáknak cserélgeti a betűket, csúri-csavarja a szavakat. Férhadhatatlan és buzgó: állandóan „alkor” a nyomda ördöge.

Ceausima

Az ördög nemcsak a nyomdáknak kavargatja a betűket. Az ördög ténykedése nem kötött — az írásbeliséghez sem! Az *előszóban élő* nyelv is (történelmi távlatokban: főként!) az ördög vadászterülete.

Nemrégiben (szomorú évforduló:) Hiroshimára emlékezett a világ. Az ördög is emlékezett: Hiroshima nevét az elmúlt esztendő alatt sikerült — elferdítve, a „helyi sajtóságokhoz alkalmazva” — a román nyelvben meghonosítani. Azóta, hogy Ceausescu diktátor szédült, lerombolta az ország fővárosát, Bukarestet; amely most is úgy néz ki, mint Hiroshima az atombomba robbanása után. Mivel Bukarestben nem az atom, hanem a gonosz kis gnóm, a „nagy Conducator”, Ceausescu pusztított, a pusztítás helyét, mely valaha hangulatos balkáni város volt, a nép elnevezte *Ceausimának*. Az ördögi műre a népnyelv ördögien találó szót alkotott... Mivel a jegyzetnyi megemlékezés címét is az ördög diktálta, hadd emlékeztessük az olvasót: Eugen Jebeleanu, jelentős és ismert román költő az ötvenes években hosszú (amolyan Juhász Ferenc-i) poemát írt a hiroshimai tragédiáról. Címe: *Hiroshima mosolya*.

Es hadd tudassuk az olvasóval azt is, hogy Jebeleanu idős magyar barátai így szólítják meg: *Jenő!* „Jenő” ugyanis azon kevés román értelmiségiek közé tartozott, akik meghallgatták és komolyan vették a magyar ifjúsági mozgalmak Duna-, Európa- és tejtévesztés-gondolatát. „Jenő” megtanulta nyelvünket, és magyar költőket fordított románra.

„Jenő” már nagyon öreg. Mondják, hogy néha látni őt a bukaresti autóbuszokon: tekintete üres. Úgy hírlík, hetikig meg sem szólal. Már régóta nem közöl. Nyilván: nem is ír...

Vajon akad-e ifjú román költő, látó, tisztá agyú és lelkiismeretű (amikor majdnem az egész román értelmiség agyát sikerült elgázostani-ködösíteni a nacionalizmus *Ceausima*-i gőzeivel) — aki megírja a *Hiroshima mosolyának* párját, amelynek címe ez lehetne: *Ceausima vigyora!*

Az ördög fohászodik: ó, ha akadna! Talán akad. Így legyen. Amen.

(1)

Illesztő

Ilike!
Mért nem kérde:
állók-e?
ülök-e?
Kér(d)jen
mindent,
Ilike,
ne nézze, hogy
illik-e.
Ha akarja,
letülök,
ha akarja,
felállok,
ó, Ilike-
e!
S ha netalán
nem jól
illeg,
ha netalán
nem jól
illeg,
akkor
illeg-
állításba
vonulok...
Felállok:
mindentől,
mi jó,
elállok.
S szemelől
szemlesítve
elillok.

— Az MSZDP Zala Megyei Szervezete 1989. augusztus 21-én, hétfőn 10.30 órakor sajtótájékoztatót tart Budapesten, az MSZDP Bp., V. kerületi helyiségében, Mérleg utca 10. sz. alatt. A sajtótájékoztatót a szervezet bemutatja dr. Schein

István jogtanácsost, a Zala megyei 2. számú választókerület országgyűlési képviselő jelöltjét.

A sajtótájékoztatót — a szervezetünk részéről felkért, az MSZDP O. V. sajtófőnöke vezeti.

Hibáztunk

Tegnap számunk „Albérlok saját székházukban” című írásának utolsó bekezdése a negyedik sorától a mondat helyesen így hangzik: „... a testületek múltat idéző tevékenysége sok tekintetben fékezik őt...” Elnézést.

Köszöntjük
Ilona
nevű kedves olvasóinkat.

Ilona a Heléna alakváltozata, görög eredetű név, legvalószínűbben a nap, illetve fény jelentésű héliosz szó származéka. Naptárainkban azonban e név nem a görög istenek lányáról, Nenelaosz spártai király feleségéről, hanem Helénáról, a kereszténységet államvallássá emelő Nagy Constantinus császár anyjáról került be a keresztnevek közé. Fia buzdítására, ő is csatlakozott az új valláshoz, több mint hatvanévesen keresztelkedett meg. Nálunk nem a keresztény hagyomány tette népszerűvé, hanem a Trója regény Szép Helénája (Ilonája) és Gyergyei (vagy Gergei) Albert XVI. századi széphistóriája Árgirus királyról s világszép Tündér Ilonájáról.

A Nap két: 5.44 órakor
nyugszik: 19.53 órakor

A Hold két: 20.23 órakor
nyugszik: 7.12 órakor

— Ifjú Kapoli Antal, a népművészet mestere grafikáiból nyílt kiállítás a szigetvári vár dzsámijában. Az érdeklődők e hónapban láthatják a kiállítás anyagát.

— Múzsák Találkozója címmel művészeti estet rendeznek augusztus 19-én 19 órakor Boglárlellén a Pincetárlatban.

DOMBÓVÁR: A Magyar Demokrata Fórum helyi szervezete a kertvárosi búcsú keretében kíván megemlékezni az államalapító Szent István királyról és az ezer éves magyar államiságról augusztus 20-án.

A helyszín kiválasztásával kifejezésre akarják juttatni, hogy elismerésre és támogatásra méltónak tartják a Kertvárosi Közművelődési Egyesület hagyományteremtő munkáját a búcsúk megrendezésében. A búcsú délelőtt 9 órakor a Szent István Kápolna előtti szabadtéri misével kezdődik, melyet Csontos Barna egri érseki helynök celebrál. A céllövöldék, mutatványosok és vásárosok között az MDF is felállítja sátrát, ahol különböző ellenzéki szervezetek kiadványait lehet megvásárolni és a vitatkozó kedvűek megismerkedhetnek a helybeli MDF-ekkel. A sátor előtt délután 3 órakor Gömör József tanár, evangélikus lelkész tart megemlékezést az MDF helyi szervezete nevében.

BALATONBOGLÁR: Augusztus 19-én megrendezik a Boglári Szüret már hagyománnyá váló rendezvényeit. Délelőtt 10 órakor a Platán strand előtt kezdődik a nyitóünnepség, ahol a megyei borsverseny díjainak átadása és az augusztus 20-i megemlékezés mellett ünnepi beszédet mond Lengyelország budapesti nagy-

követe. Ezzel veszi kezdetét az a rendezvénysorozat, mellyel az 50 éve Magyarországra, illetve Balatonboglára menekült lengyel diákokra és pedagógusokra kívánnak emlékezni.

A nap további részében az érdeklődők részt vehetnek a Borkirálynő-választáson, a borrendi avató szertartáson, megnézhetik a parádés szüreti felvonulást. A szombati vigaság éjjelig tartó táncszállal zárul.

Vasárnap kilenckor ismét megszólal a muzsika, majd több néptáncműsor között sor kerül az Állami Bábszínház gyermekműsorára, egy sor kerül egy szüreti kabaréra és 17 órakor a BMX ügyességi versenyre. A Boglári Szüret és a vasárnap éjszaka discoval zárul.

HARKÁNY: Augusztus 19-én reggel 7 órától autóversenyt rendeznek a Szűnyog Csárda mögötti parkolóban. Az első autóversenyző 11 órakor indul, utána 3 percenként következnek a többiek. Az ünnepélyes eredményhirdetést 21 órakor tartják a Bányász Étteremben. Dr. Andrásfalvy Bertalan néprajzkutató mond ünnep megemlékezést augusztus 20-án 17 órakor a szabadtéri színpadon. Ugyanott késő délután (17.40-19 óráig) Fórum kezdődik. A két napos harkányi program a zengővárkonyi Népi Együttes

műsorával zárul, amit 21—24 óráig tartó utcabál követ.

SZIGETVÁR: Szent Istvánra, az új kenyérré és az alkotmányra emlékeznek ünnepélyes külsőségek között augusztus 19-én 14 órakor a vár mögötti színpadon. Ünnepi köszöntőt Csoma Dezső plébános és Józsa Gyula, a szigetvári HNF titkára mond. A köszöntőt követő műsorban fellépnek a Holló együttes Szekszárdról, a Kisdobszai Színjátszó Kör, a pörbolyi Hagományörző Együttes, a magyarlukafai Amatőr Színjátszó, a szigetvári asszonykórus, a Rózsafa Táncegyüttes, valamint vendégként a Kórogyi (jugoszláv) Hagományörző Együttes.

A rendezvényt a Zrínyi téren utcabál zárja.

PÉCS: A hagyományos alkotmány napi ünnepi megemlékezést 20-án 14 órakor tartják a Balokány ligetben. Közreműködik a szekszárdi Sziget együttes. A programban többek között a Mecseki Kultúrpark rendezésében kisállat- és munkakutya-bemutató lesz. Majd bemutatkozik az ifjúsági ház City Show-tánc klub műsorával. A rockzene híveinek pedig vetélkedőt rendeznek, a fiatalokat disco várja ezen a napon. Végezetül Örökség címmel Nagy Bandó András műsorával fejeződik be 20-án 20 órakor az alkotmány napi ajándékműsor.

A MR Pécsi Szerkesztőségének műsorterve 1989. augusztus 21—27-ig

Hétfőtől-péntekig: állandó műsorok 6.00 és 7.00 órakor Krónika (Kossuth)

Hétfő

5.55-8.00: Hajnaltól reggelig Dél-Dunántúlon. (6.15: Dél-Dunántúli krónika — Találkozás Zala, Somogy, Tolna és Baranya megyei lapokból — Dél-Dunántúli újtájról 7.15: Dél-Dunántúli krónika — Időjárás — Ügyelet hírei — 7.55: Eseményösszefoglaló) Szerkesztő: Balogh Zoltán 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05—19.35: Német nemzetiségi műsor.

Kedd

5.55-8.00: Hajnaltól reggelig Dél-Dunántúlon (6.15: Dél-Dunántúli krónika — Lapszemle — Jelentés az utakról. 7.15: Dél-Dunántúli krónika — Időjárás. 7.55: Programajánlat) Szerkesztő: Zsoldos László. 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05—19.35: Német nemzetiségi műsor.

Szerda

5.55-8.00: Hajnaltól reggelig Dél-Dunántúlon (6.15: Dél-Dunántúli krónika — Utinform — Tegnap történt. 6.50: Toplista. 7.15: Dél-Dunántúli krónika — Körzeti időjárás — Sport — „Nyaralók ötperce” Hírek, információk, hasznos tanácsok az üdülőknek. 7.55: A nap eseményei) Szerkesztő: Gungl László. 18.30: Szerbhorvát nemzetiségű műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05—19.35: Német nemzetiségi műsor.

Csütörtök

5.55-8.00: Hajnaltól reggelig Dél-Dunántúlon (6.15: Dél-Dunántúli krónika — Lap-

szemle — Ügyelet hírei — Körzeti időjárás — 7.15: Dél-Dunántúli krónika — Csengetés előtt... Iskolai körkép Dél-Dunántúlról. 7.55: Eseményösszefoglaló) Szerkesztő: Simon Márta. 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05—19.35: Német nemzetiségi műsor.

Péntek

5.55-8.00: Hajnaltól reggelig Dél-Dunántúlon (6.15: Dél-Dunántúli krónika — Utinform — Ügyelet hírei. 7.15: Dél-Dunántúli krónika — Lapszemle — Időjárás — Válaszolunk hallgatóinknak — Hétfőge sportja — 7.55: Programajánlat) Szerkesztő: Kovács Imre. 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05—19.35: Német nemzetiségi műsor.

Szombat

8.00—10.00: Jó pihenést. A Pécsi Stúdió információs, szórakoztató magazinja. Szerkesztő: Felső Pál 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Magyar nyelvű hírek. 19.05—19.35: Német nemzetiségi műsor.

Vasárnap

9.00—11.00: Vasárnapi magazin. Szerkesztő: Simon Márta. 18.30: Szerbhorvát nemzetiségi műsor. 19.00: Nemzetiségeink zenéjéből. 19.05: Német nemzetiségi műsor. 19.35: Esti zene, sport, információk. Szerkesztő: Felső Pál. 20.00—21.30: „Gruss und Kuss” Radio Budapest zenés riport-, üzenet- és kívánságműsora külföldi és hazai németek számára. Szerkesztő: Helga Hartmann.

KOSSUTH RÁDIO

8.20: Törvény és tisztesség. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00: Napközben. 11.00: Zenés délelőtt. Közben: kb. 9.50: Reklám. 11.00: Műsorajánlat. 11.05: Szerlelem. 11.10: Magyar Írás. 12.45: Külpolitikai arcképcsarnok. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.50: Éneklő Ifjúság. 15.00: Erről beszélünk. 15.30: Táncházi muzsika. 16.00: Tizenhat óra. 16.10: Szívesen hallgattuk. 17.00: Kinek az érdeke? 17.30: Idősebbek hullámhossza. 19.15: Göreya a tétőn. 19.47: Pécsi Kiss Ágnes nótákat énekel. 20.05: Operabérlés. 21.05: Gong. 22.00: Hírvilág. 22.30: Nemzetközi kulturális szemle. 23.15: Olasz barokk muzsika.

PETŐFI RÁDIO

8.05: Kölyökrádió. 8.46: „Harmatos fűszálak között”. 9.05: Slágermúzeum. 9.50—11.00: Rivaldafényben. 11.05: Világújság. 11.10: Térkép és útravaló. 11.30: Balatonrádió. 12.10: Népi muzsika. 13.05: A tizenöt éves kapitány. 13.30: Sonkolyi Gergely, Isten nyugosztalja meg szegényt. 14.00: Péntektől-péntekig. 16.55: Ajánló-műsor sok muzsikával. 17.05—21.00: Nyáridő. benne: 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regisztr. 19.05: Garázs. 19.30: Kívánságműsor. 21.05: Hét szűk évtized. 21.30: Kapaszkodó. 22.00—0.14: Máról holnapra.

BARTÓK RÁDIO

9.08: Sivó József hegedül. 10.01: Zenekari muzsika. 11.00: Gyöngyhálszok. 11.56: Maros Rudolf műveiből. 12.36: Bemutatjuk új kóruslemezt. 13.05: Csak fiataloknak. 14.00: Zenekari

Rádió, televízió

15.50: Lengyel József noteszeiből. 16.00: A főszerepben: Simándy József. 17.25: Chopin: fmoll zongoraverseny. 18.00: Mező László gondolkázik. 18.37: A Westfáliai Kamarakórus Mendelssohn-kórusokat énekel. 19.05: Új kompakt lemezeinkből. 20.05: Zsebrádiószínház. 20.24: A mai dzsessz. 21.05: A Magyar Vonós-négyes felvételeiből. 22.05: Zene-kari muzsika. 22.50: Mi újság a régi zene világában?

TV1

9.00: Képzőművészet. 9.05: Tévétor-na. 9.10—10.30: Szünidei matiné. 9.10: 1. Hogyan működik, hogyan készült? 9.25: 2. Maljavkin és haverjai. 10.30: A békakirály birodalmában. 11.00: Képzőművészet. 16.55: Hírek. 17.00—19.00: Péntek délután. 17.00: Évgyűrűk. kb. 17.30: Téka. kb. 17.40: Riportfilm. 17.55: Reklám. kb. 18.00: Ablak. 19.00: Műsorajánlat. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.25: Közlemények. Műsorajánlat. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: La Fontain mesék. 20.20: Oscar-díjas filmek. 22.05: Reklám. 22.10: A hónap verseiből. 22.30: Úszó- és vízilabda Európa-bajnokság. 23.55: Híradó 3.

TV2

17.25: Képzőművészet. 17.35: TV2. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: BUM!!! 19.00: Micsoda éjszaka. 20.17: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 22.05: Gyilkosság Coweta megyében.

SKY CHANNEL

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. 11.30: Sky-kró-

12.30: Gond-fórum. 13.00: Egy másik világ. 13.55: A Skytext oldalai. 14.50: Változó világ. 15.45: Szerelmi. 16.15: The Lucy Show. 16.45: Sylvanians. 17.00: Visszaszámlálás. 18.00: Eurosport.

SUPER CHANNEL

7.00: Hírek. 7.05: Időjárás-jelentés. 7.09: Üzleti hírek. 7.30: Hírek, időjárás-jelentés. 7.39: Üzleti hírek. 8.00: Időjárás-jelentés. 8.02: Egyveleg. 15.30: Off the Wall. 16.30: Forró drót. 18.30: The Global Chart Show. 19.30: Foley Square. 20.00: Turistamagazin. 20.25: Hollywood belülről. 20.50: Transmission. 21.50: Világhíradó. 22.00: Chart Attack. 23.00: Koncertkülönlegességek. 00.00: Hírek, időjárás-jelentés.

TV5

16.05: Jao D'An Anaon. 17.00: Kiadatlan művek. 18.05: Hírek, időjárás-jelentés. 18.10: Pihenő-idő. 18.30: Számyaló képzőművészet. 19.00: Számok és betűk. 19.30: Hegymászók magazinja. 20.00: A pincér. 21.00: Hajók a tenger mélyén. 21.10: Decibelek. 21.40: Ke-revet. 22.00: Tv-híradó. 22.30: Időjárás-jelentés. 22.35: Territóriumok. 23.10: Sport és szabadidő. 00.00: Vendégségben Frednél. 01.00: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-eyell! 9.00: Hírek, időjárás. 9.05: Tévé-bolt. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: A vörös hajú Anne. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Közkórház. 10.50: Ötletek konyhatündéreknek. 11.00: Hírek, időjárás. 11.05: Most csak körülöttem forog a világ. 13.00: Tévéközszó. 14.00: Horosz-

14.05: Valódi szelleműzők. 14.30: Boldog napok. 14.55: Az arany lóvész. 15.05: Közkórház. 15.50: Pénzügyi ötletek. 16.00: Tévébolt. 16.25: Az arany lóvész. 16.35: Bonanza. 17.25: Ötletek vásárlóknak. 17.35: Hírek, időjárás. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Boszorkányt szerettek. 18.15: Hibbant emberek. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Egy Duke ritkán jár egyedül. 20.25: Időjárás. 20.30: Fantáziasziget. 21.25: Hírek. 21.30: Woodstock. 23.15: Hírek, sport, időjárás. 23.25: Woodstock. 00.55: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Gyermekműsor. 9.00: Nyári program. 14.55: Oktatóműsor. 15.25: Műsorismertetés. 15.30: Hírek. 15.40: Rádás program. 16.30: Magyar híradó. 17.40: Műsorismertetés. 17.45: Hírek. 17.55: Tv-naptár. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Népzenei műsor. 19.10: Időjárás. 19.13: Hírek külföldi turisták számára. 19.18: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló I. 19.53: A mai sport. 20.00: Filmsorozat. 21.00: Szórakoztató műsor. 21.30: Tv-napló II. 21.50: O, sole mio. 22.50: Hírek külföldi turisták számára. 22.55: Rádás program. 0.55: Hírek. 1.00: A szombati műsor ismertetése.

2. műsor: 19.30: Tv-napló. 20.00: A hét műsora. 20.45: Hírek. 20.50: Egy szerző, egy film. 21.15: Kira Kuratov filmjeiből. 22.45: A szombati műsor ismertetése.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5, és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

WIVOKER KFT

Holland bálás ruhák vására!

**Bálabontás
a vevők jelenlétében
PAKSON,
a lakótelepi munkás étterem
különtermében**

1989. augusztus 22, 23, 24-én.

Nyitva: 10—18 óráig.

Várjuk kedves vásárlóinkat.

**A Dátum Lap-
és Könyvkiadó Rt.**

kiemelt bérezéssel
újságíró

munkatársat keres

Budapestiek jelentkezését várjuk

☎ 74/16-277

APRÓHIRDETÉS

28470 EO-262/A típusú kotró-rakodó munkagép eladó, vagy bérebe kiadó. 6500 Baja, Báthori út 3.

55/165 nyugdíjas szolid férfi társat keres lakással rendelkező nem dohányzó fekete vagy barna fiatalos megjelenésű hölgy személyében. „Szertekben” jellegre a szerkesztőségbe.

Szekszárd belterületén 1-1,5 szobás bútorozott lakást bérelnénk. Ajánlatokat Dátum Lap- és Könyvkiadóba kérjük (16-277). Jelige: körte.

Szekszárd belterületén 1,5-2 szobás bútorozatlan távfűtéses lakást bérelnénk. Ajánlatokat: Dátum Lap- és Könyvkiadóba kérjük (16-277). Jelige: alma

Napozóterasszal ellátott olasz típusú műanyag vízbiciklik és strandkajakok kiadására augusztus 25-31-ig a balatonfüredi szabadstrandon. Érdeklődni a helyszínen.

Két és fél szobás összkomfortos földszinti lakás Pakson eladó. Érdeklődni: Szekszárdon a (74) 16-166/237 telefonon.

DO rendszámú TLX-es Dacia eladó. Szekszárd, Botyán hegy 13. fsz. 2. Telefon: 11-291 (Pintér) Érdeklődni: 18 óra után lehet.

Nemescsincillák felszereléssel, táp, homok folyamatos biztosításával 10 évre tenyésztőnél a legelőnyösebb kedvezményrel eladók, előjegyezhető, ugyanott győztes szülőkől dobermann és husky (szibériai szánhúzó) kiskutyák előjegyezhető: 7121 Szálka, Kossuth u. 71/A Telefon: 74/16-382.

Szekszárdon városközbontban 82 m²-es II. emeleti új lakás bútor nélkül hosszabb időre kiadó. Érdeklődni: 74/16-028-as telefonon.

Szekszárd Kispödő 18/b új családi ház eladó 1810 m² telekkel.

**Hirdetését
telefonon is feladhatja!**

Szekszárd: (74)	16-277	13-603
	14-626	16-854
	11-946	16-184
	12-061	16-094
	11-109	13-773
	14-452	11-672
	15-271	12-471
Dombóvár: (74)	66-799	65-174
Pakson: (75)	11-173	
Tolnán: (74)	40-476	40-317
Gerjenben: (75)	37-060	

A KISOSZ Tolna megyei szervezete leendő magánkereskedők részére szakismereti tanfolyamot szervez 1989. szeptember hónapban. Jelentkezni lehet: Szekszárd, Kecskét F. u. 7. szám alatt.

**HIRDESSZEN
POSTAI
FELADÁSSAL!**

Kedves Olvasó! Ha kitölti ezt a szelvényt, borítékba teszi és feladja címünkre:

**DÁTUM RT. 7100 Szekszárd,
Bajcsy-Zsilinszky u. 7.**

három napon belül olvashatja hirdetését (fizetés utólag, kiküldött csekkünkön).

Megrendelő neve:

Címe:

Hirdetés szövege:

1989. augusztus 18.

D Á T U M

7

Új áruk, jó áruk, kedvező ár
— mindez Önnek remek üzlet

Reklámáron:

- férfi kőmosott farmerdzsekik: 2180,— forinttól 2370,— forintig
- farmerdzseki: 1370,— forintért
- férfi orkándzseki: 1840,— forintért
- gyermek- és férfi szabadidőruha: 763-836,— forintig
- bakfis szabadidőruha: 935,— forintért
- férfi szabadidőruha: 1062-1341,— forintig

Csak nálunk:

- Vérnyomásmérő: 5900,— forintért
- Siemens hajszárító: 1500 W: 2400,— forint
- Siemens hajszárító: 2000 W: 2600,— forint
- NSZK hajszárító: 1200 W: 1490,— forint
- DH-22-es massager: 1700-1900,— forintig

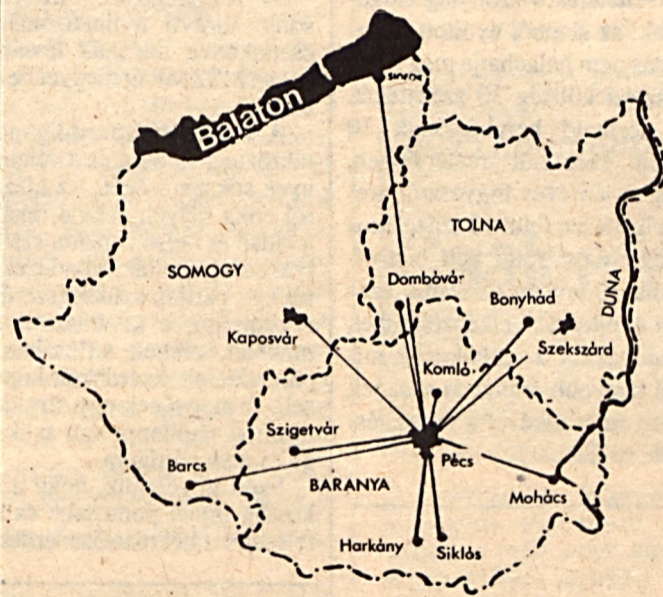
Megéri, ha megnézi, bennünk nem fog csalódnii!

Újra itt van, újra várja az iskolapad:

- divatos fiú iskolaköpeny: 393,— forintért
- lányka iskolaköpenyek: 230-520,— forintig

**Időben szerezze be az iskolaszereket
és egységcsomagokat a szekszárdi Skálából!**

NOVOPRESS

A NOVOTRADE RT.-BARANYAKER LAPJA

Dolgozókat keres? Elfekvő árukészlete van?
Szolgáltatásait akarja reklámozni?
Termékeit eladni?

FORDULJON HOZZÁNK BIZALOMMAL!

Baranya, Somogy, és Tolna megyében
MEGOLDJUK HIRDETÉSI, REKLÁMOZÁSI
gondjait. Lapunk mérete A/4-es.

Bővebb felvilágosítással szívesen állunk
rendelkezésükre szerkesztőségünkben.

PÉCS, SALLAI U. 1. 7621.
Telefon: (72) 14-212, 32-325
Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.
Telefon: (74) 16-277 Telefax: 15-275

MAGYAROK

*Irodalmi, kulturális, tudományos
folyóirat. Kiadja a Babits Kiadó,
megjelenik havonta.*

*Az első és egyedülálló olyan
magyar periodika, amely
összekötő kapocs a külföldön élő
és a belföldi magyarok között.*

*A külföldi értékesítés mellett
belföldön is kapható.*

Megrendelhető a Babits Kiadónál
(7100 Szekszárd, Bajcsy-Zs. u. 7.)
és a postahivatalokban, megvásárolható
a hírlapárusoknál.

Ellenfényben

fotó: kapfingér

Katonás bibliamagyarázat

Nyílt levél a Honvédelmi Miniszterhez

Miniszter Úr!

Felháborodva hallgattuk ma reggel a Magyar Rádió híreinek Szegedről, egy laktanyai esetről szóló tudósítását. Az történt ugyanis, hogy négy magyar sorkatonától gorombán elkobozták Bibliáikat.

Őszintén meglepődünk, kétszeresen is, mivelhogy egyáltalán vannak még katonák Bibliával, és még inkább, hogy ezeket elkobozzák. Aztán önkéntelen képzetársítással arra gondoltunk, hogy innen már csak egy lépés választ el attól az eljárástól, amellyel a külföldről kapott sokezer Bibliát zúzdába vetik.

Jól tudjuk, hogy a honvédelmi nevelésnek (sajnos) nem része a vallásos nevelés. Azt viszont minden pozícióban levő egyénnek manapság tudnia kell, hogy jogállam felépítésére készül az ország, melyben az állampolgároknak alapvető lelkiismereti, hit-, vallás- és szabadságjogaik vannak. E jogok súlyos megsértése történt a laktanyában.

Mégis az a véleményünk, hogy a felettesek, az elkövetők csodálatosképpen mégsem büntösek. Ők vélelnek, őket nem szabad megbüntetni! Az elkob-

zott Bibliából idézünk: „Uram! Bocsáss meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek!”

Felidéződnek bennünk történelmünk viharainak egyes jeleitei, amikor Máriás zászlók alatt Jézus nevének kiáltásával, halált megvető bátorságtól fűtve rontottak ősapáink a drága hazánkat elárasztó pogány áradatra. Úgy tűnik, elképesztő az ismerethiány a fenti dolgokkal kapcsolatban. Tudni kell továbbá ugyanis, hogy statisztikai felmérések szerint társadalmunk több mint 50%-a hisz Isténben. A zöm, a többség, a derékhad. Így tehát a kisebbség tisztelni tartozik őket, a dolgozókat, eltartóinkat, de e kötelességünket a hitből fakadó szeretet kell, hogy áthassa.

Azért az elkövetőktől egy őszinte, nyilvános bocsánatkérést elvárunk.

Kérjük fentiekre nézve kedves Miniszter Úr szíves megértését.

Nagydorog,
1989. augusztus 15-én

A Magyar
Demokrata Fórum
Nagydorogi Szervezete

Kevésbé meleg idő záporokkal

Időnként erősen felhős lesz az ég, és záporok, zivatarok alakulnak ki. Többfelé megélénkül a délkeleti, majd meg erősödik az északnyugati szél.

Zivatarban viharos szellőkések lesznek.

A hőmérséklet 20 és 30 fok között, keleten még kissé 30 fok fölött várható.

Holnapi számunkból megtudhatják,

hogya pártok sokasága felől fenyeget-e káosz, vagy inkább a hiányuk miatt.

Kétmillió társadalmi munka, hozott üdítővel

Ünnepségre készül a Somogy megyei Jákó község népe, augusztus 19-én délután kettőkor avatják a közös munkával felépített faluházat.

A létesítmény költségeiből 5 millió forintot a helybeli termelőszövetkezet, 3 milliót a nagybajomi-jákói közös tanács, 2 milliót pedig a jákói nép vállalt magára. Az 50 ezer forintnyi társadalmi munkát teljesítő családok jutalomból 5 alkalommal ingyen vehetik igénybe a létesítményt, hogy ott ballagást, lakodalmat, keresztelőt vagy más ünnepséget rendezzenek. Csík Lászlót, a közös tanács elnökét csak az szomorítja, hogy a tanács még egy üdítővel sem kínálhatta meg a

munkában fáradó embereket az építkezés alatt.

Hála az összefogásnak, a faluház a gátoló szabályzó ellenére elkészült. A tévész működtetésében lévő konyhája és étterme az óvodásokon, az iskolásokon és a tévész dolgozókn kívül ellátja a falu nyugdíjait is ebéddel. A nagyterem alkalmas lesz különféle előadások, családi és társadalmi ünnepségek rendezésére, és itt tornászoknak majd az iskolások és az óvodások. Az emeleten klubtermet alakítottak ki a fiataloknak. A tervek szerint egy régebbi épület átalakításával könyvtárat és orvosi rendelőt is építenek majd a faluház mellé.

Gy. Á.

Támogatás az elhanyagoltaknak

A kormány területfejlesztési és szervezési alapot hozott létre Baranya, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Somogy, Szabolcs-Szatmár, Vas és Zala megye elmaradott térségeinek fejlesztésére. Az alaphoz költségvetési forrásból jelenleg 1,4 milliárd forint áll rendelkezésre az érintett térségek gazdasági fejlődésének gyorsítására, a szükséges infrastrukturális beruházások finanszírozására.

A pénz egy részének felhasználásáról központilag a kormány dönt, míg nagyobb hányadát az érintett megyei ta-

nácsok kezelik. A központi keretben 600 millió forint áll rendelkezésre, amelyből a jelenlegi elképzelések szerint 150 milliót fordítanak a borsodi kohászati vállalatok korszerűsítésére. A megmaradó 450 millió forint sorsáról egyelőre még nincsen döntés. A központi és a tanácsai kezelésben lévő fejlesztési források felhasználására egyaránt pályázatot hirdettek.

Állami vállalatok, szövetkezetek, vegyesvállalatok, magánvállalkozók, kisiparosok egyaránt részt vehetnek ezen a pályázaton. Azok részesülnek a

szüksős forrásokból, akik a legjobb ajánlatokat nyújtják be. A feltételek viszonylag szigorúak: az alaphoz nyújtott támogatás nem haladhatja meg a fejlesztési költség 30 százalékát. A termelő beruházásnak 10 éven keresztül reálértékben, vagyis az éves fogyasztói ár-emelkedésen felül 12 százalékos megtérülési rátát kell biztosítania. Előnyben részesítik azokat a fejlesztési elképzeléseket, amelyeknél a vállalkozók minél nagyobb arányban vesznek részt saját tőkével a fejlesztésben. (MTI)

Nem MSZMP monopólium

A Zala megyei MDF-szervezetek állásfoglalása a megye napilapjáról

A zalaegerszegi EKA hasonló tárgyú nyilatkozatához csatlakozva intézzük levelünket az MSZMP új megyei vezetőségéhez.

A Zalai Hírlap eddig nem tükrözte a valóság és a vélemények sokszínűségét. Az újságírói etika helyett sokkal inkább a külső és belső cenzúra szabályai befolyásolták. Mindezeket túl egy pártlap szükség szerűen részrehajló, a kiválasztott témákban, cikkek stílusában a párt nézeteit és érdekeit képviseli. A megyének egy társadalmisított napilapra van szüksége és nem pártlapra.

Ezért követeljük, hogy a lakosság minél pontosabb és hitelesebb tájékoztatása érdeké-

ben a Zalai Hírlap kerüljön a megyei tanács tulajdonába. A választásokig az újság szerkesztőségi munkájában részt kell hogy vegyenek más pártok, mozgalmak, társadalmi szervezetek is. Természetesen ez az állapot a választások után megszűnne. Ezekkel az intézkedésekkel nagy lépést tehetnénk a választási esélyegyenlőség irányába is.

Az MSZMP az általa — minden ellenvélemény elfolytásával — teremtett front és iratlan törvények alapján hozott létre a megyékben napilap-monopóliumokat. Mi ennek a jóvátételét követeljük, hogy aztán soha többé ne történjen ehhez hasonló.

Ehhez kapcsolódva dr. Karvalits Ferenc, volt MSZMP megyei első titkár levelére reagálva meg kell jegyeznünk, hogy a Zalai Hírlapot nem 1950-ben alapították, és kezdetben nem az MSZMP elődjének, az MDP-nek volt a tulajdona. Ezt bizonyítja egyrészt az, hogy a lap már a 45. évfolyamnál tart, másrészt az, hogy 1950-ben nem alapítottak olyan lapot, amelyet a Zalai Hírlap elődjének vallhat.

Az e tárgyban szóba jöhető lap, a Zala pedig kezdetben nem volt az MDP tulajdonában, és valószínűsíthető, hogy csak a rákosi-idők politikájának köszönhetően jutott a kommunista párt kezére.

Csukcs csúcok

Felelőtlen atomrobbantások

Az 50-es és 60-as években végrehajtott szovjet légi atomrobbantások következtében Csukcs-föld lakossága jelentős egészségkárosodást szenvedett és szenved el még ma is. A térségben 20 év alatt megháromszorozódott a rákos megbetegedések száma, s kétszeresébe nőttek a gyomor- és bélrákban szenvedők száma. A cikk adatai szerint itt a legmagasabb a világon a halálos kimenetelű emésztőrendszeri rákos megbetegedések száma. A májrák tízszeresére fordul elő ezen a vidéken, mint másutt.

Orvosszakértők hasonló okokra vezetnek vissza azt is, hogy a korábban makkegészséges csukcsoknak napjainkban 90 százaléka szenved valamilyen légúti betegségben és gyakorlatilag 100 százaléka tuberkulózisos.

Mindennek egyenes következménye, hogy a csukcs óslakosság várható élettartama mindössze 45 év. Rendkívül magas a gyermekhalandóság is: ezer gyermekből 70-80, nemritkán 100 meghal.

Elmarad a közös hadgyakorlat

Az utóbbi napokban olyan bejelentés hangzott el, hogy idén októberben Magyarország területén a Szovjet Déli Hadseregcsoporthoz és a Magyar Néphadsereg kijelölt csapatai részvételével közös hadgyakorlatra kerül sor. A Honvédelmi Minisztérium tájékoztatja a magyar közvéleményt, hogy a közös gyakorlatot az éves kiképzési tervek pontosítása során már korábban törölték. Tehát idén októberben semmiféle közös gyakorlat nem lesz.

Ikarusz busz

Még rubelért is megy...

Az Ikarus vállalkozási igazgatóhelyettese, Brumbauer József cáfolta azt az osztrák hírügynökségi jelentést, amely szerint az NDK 1990-től nem vásárol több magyar autóbust, mert a magyar járműgyár csak konvertibilis valutáért akarja azokat eladni.

Az NDK-beli Transportmaschinen céggel már márciusban aláírták — a MOGÜRT közvetítésével — az 1990-re szóló szerződést, mégpedig 870 busz szállítására. A szerződést rubelben kötötték

meg. A megállapodás érvényben van, csak úgy, mint a kétoldalú járműipari kooperációs és szakosított egyezmény is, s ezeket egyik fél sem mondta fel.

Mindezt a Kereskedelmi Minisztériumban is megerősítették. Az viszont tény, hogy a következő öt évre szóló gazdasági együttműködési megállapodás előzetes kormányközi tárgyalásain felmerült a konvertibilis elszámolás bevezetésének lehetősége, s nemcsak az NDK-val, hanem a többi KGST-partnerrel is.

Kapható:

Baranya, Fejér, Somogy, Tolna, és Zala megyében, valamint Budapesten és Bajan